Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 187 | Ljubljana, torek 18. avgusta 1942-XX | Cena cent. 80

Uprava: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio conti Corr. Post. Nr. 11-4115
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase za Kraljevino Italijo in inozemstvo ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo pa Lir 22.80
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Intensa attività esplorativa

In numerosi e vivaci duelli, gli aviatori germanici hanno abbattuto 14 velivoli inglesi — Altri 2 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 17 agosto 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 812:

L'attività esplorativa è stata sul fronte dell'Egitto più intensa dei giorni precedenti, in scontri di pattuglie abbiamo preso alcuni prigionieri.

Nel corso di numerosi e vivaci duelli da opposte formazioni da caccia gli aviatori germanici abbattevano 14 apparecchi britannici.

Incursioni dell'aviazione avversaria su Marsa Matruch e Tobruch hanno causato lievi danni: un «Beaufighter» è stato centrato e distrutto dalle artiglierie contraaeree. Altro velivolo nemico, attaccato da nostri cacciatori di scorta ad un convoglio, precipitava in fiamme nei pressi delle coste cirenaiche.

Živahno delovanje patrol

V številnih in živahnih letalskih dvobojih so nemški letalci sestrelili 14 angleških letal — Dve drugi sovražni letali uničeni

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 17. avgusta naslednje 812. vojno poročilo:

Izvidniško delovanje na egiptskem bojišču je bilo živahnejše kakor prejšnje dneve in smo v spopadih patrol zajeli nekaj ujetnikov. V številnih in živahnih dvobojih lovskih skupin z obeh strani so nemški lovci sestrelili 14 britanskih letal.

Sovražno letalstvo je napadlo Marsa Matruh in Tobruk, kjer so povzročili manjšo škodo. Protiletalsko topništvo je zadelo in uničilo letalo tipa »Beaufighter«. Neko drugo sovražno letalo, ki so ga napadli naši lovci v spremstvu nekega konvoja, je padlo v plamenih v morje v bližini cirenaiške obale.

Odlikovanje generala Barbassettija

Operacijsko področje, 16. avg. s. (Poročilo posebnega poročevalca agencije Stefani.) Pred kratkim je maršal Rommel v Hitlerjevem imenu odlikoval generala Barbassettija, šefa generalnega štaba Oboroženih sil v severni Afriki, in sicer v priznanje za njegovo delo med operacijami za zasedbo Tobruka. Sedaj je general Barbassetti v priznanje za tesno in prisrčno italijansko-nemško sodelovanje, ki se je še prav posebno izkazalo med operacijami na egiptskem področju in ki je hrabre čete osi dovedlo do ožine pri El Alameinu, dobil odlikovanje vojnega križa prvega razreda.

General Galbiati med miličniki na Siciliji

Palermo, 16. avg. s. Šef generalnega štaba fašistične milice je v spremstvu namestnika generala Mozzonija, poveljnika 30. pasu Črnih srajc, pregledal oddelke Črnih srajc, razmeščene v raznih krajih Sicilije, in se dolgo zadržal v razgovoru z oficirji in vojaki. Povsod je ugotovil brezhibnost individualnega in kolektivnega ponašanja ter visokega in fašističnega bojnega duha. Končno je general Galbiati prispel v Palermo, kjer so ga sprejeli prefekt, Zvezni tajnik in druge oblasti in kjer je podal poveljnikom legionarske milice in vseh posebnih milic na otoku podrobno poročilo

Dramatičen doživljaj italijanskih letalcev

Sredozemska fronta, 17. avg. s. Eden izmed posebnih poročevalcev agencije Stefani javlja:

Italijanski letalci, ki sem jih posetil, preživljajo dramatične ure med ognjenim orkanom, med obstreljevanjem sovražnih lovcev ter nasprotniških križark in torpedovk. Med njimi so stari tovariši ter mnogi junaki zračnih višav, ki imajo za seboj že marsikako sijajno akcijo. Vsi z zadovoljstvom govore o velikem uspehu, ki so ga dosegli zadnje dni v napadih na sovražni konvoj.

Imel sem srečo, da sem naletel na kapetana Cumbata, ki je s svojim letalskim oddelkom južno od Sicilskega preliva napadel skupino britanskih trgovskih ladij v spremstvu nekoliko sovražnih vojnih ladij. Častnik pripoveduje:

»V boju je velika skupina lovcev ščitila naše strmoglavce, ki so v primernem trenutku začeli obmetavati z bombami sovražne ladje. Ko sem vrgel veliko bombo in je letalo zopet švignilo v zrak, sem opazil za seboj sovražnega lovca tipa »Curtiss« št. 43. Opazil sem ga zato, ker sem okoli sebe videl svetlikajoče se izstrelke njegovih strojnic. Ni bilo časa, da bi se s kakršnim koli manevrom rešil, kajti močan rafal strojnice je v polno zadeval moje letalo ter ranil v ramo mojega strojnika. Opazil sem, da je bil strojnik ranjen, ker sem za seboj začul zamolkel udarec. Pogledal sem ga in se nato ozrl v zrak, da ohrabrim ranjenca. V silni višini se je naše spremstvo bojevalo z veliko skupino sovražnih lovcev. Moje letalo je dobilo znatne poškodbe, zadeta je bila tudi rezerva goriva, ki je počasi odtekala.

Pilot je bil prepričan, da še lahko doseže Pantellerijo in je naravnal letalo proti temu otoku. Bilo je ob 10. in 30. Kar naenkrat so se pokazali iz motorja ognjeni jeziki. Sedaj nismo smeli izgubljati časa, marveč smo se morali spustiti na vodo. V strmoglavnem poletu smo z veliko srečo dosegli vodno gladino. Brez nadaljnjih poškodb je letalo zaplavalo po vodi.

Z naporom smo vrgli rešilni čoln v morje in ga zaželi napihovati. Čoln je bil nekolikokrat prestreljen, pa nam je k sreči le uspelo, da smo zamašili luknje. Nato smo napihnili čoln in posrečilo se mi je zlesti vanj ter potegniti k sebi tudi strojnika, ki sem mu ukazal, naj takoj skoči iz letala. Strojnik je zaradi izgube krvi omedlel, pustil sem ga seveda v čolnu in plavajoč vlekel čolnič stran od letala. Vse to se je zgodilo v teku 4 ali 5 minut. Moral sem čolnič spraviti čim dalje od letala, da bi me vodni vrtinec ne potegnil v globino. Sam nisem mogel v čolnič, ker ni bil zadosti napihnjen ter bi ne mogel nositi teže dveh teles. Pri tem sem opazil nedaleč od sebe obe kolesi letala, ki sta plavali. Z velikim naporom sem jih dosegel in privezal za čolnič. Ti dve kolesi sta bili velika pomoč. Ko se je letalo potopilo, sva se s tovarišem še bolj zavedela svoje osamljenosti, k sreči pa je milo morje popolnoma mirno.«

Kapetan Cumbat je v tem položaju še vedno napihoval čoln in se pri tem držal za vrvi. Ker je krepak mož in sijajen plavalec, je vzdržal v vodi in se je le od časa do časa nekoliko odpočil na čolnu. Bolj kakor plavanje ga je utrujalo napihovanje. Koliko časa je trajalo to prizadevanje, se ne spominja. Tudi ranjeni strojnik je mnogo trpel, vzdržal pa se je vsakega vzdihovanja, da ne bi spravil ob pogum svojega poveljnika, ki je prenašal te silne napore. Naposled sta bila oba vrla moža rešena. Priletel je hidroplan, ki se je spustil na morje in se približal čolniču. Ob 19. sta bila ponesrečenca že na kopnem v varni oskrbi.

Odmevi pomorske bitke v Sredozemlju

Berlin, 16. avg. s. Vsi nemški listi z vidnim poudarkom objavljajo Ducejev proglas kr. mornarici in kr. letalstvu. Nekateri izmed njih uporabljajo to priliko za poudarek uspešnega sodelovanja letalskih in pomorskih sil osi v sredozemski bitki, ki se je končala s popolnim uničenjem ogromnega britanskega konvoja, namenjenega na Malto. Predmet fantastičnih pripomb so še vedno tudi izjave angleškega letalskega podmaršala Lloyda, ki je prav v trenutku, ko je več desetin britanskih ladij končalo na dnu Sredozemskega morja trdil, da je »Malta idealno vzletišče za invazijo v Italijo«. Pripominjajo da so te Lloydove izjave povsem v skladu s pompoznimi napovedmi poveljnika ameriškega letalskega orožja v Angliji, po katerih bo bližnja angleško-ameriška ofenziva smrtno zadela vse glavne živce nemškega vojnega potencijala.

V zvezi s tem je zanimiv tudi uvodnik lista »Völkischer Beobachter«, ki piše med drugim: Jasno je, da si Churchill obeta tudi to pot podobnih rezultatov kakor v prvi svetovni vojni. Nemčija l. 1918 ni bila premagana na bojišču, temveč zaradi šibkosti svoje notranje fronte. Toda Churchill pri tem pozablja, da današnja Nemčija ni več Nemčija izpred četrt stoletja, kakor pozablja, da narodno-socialistična Nemčija Adolfa Hitlerja ni nič drugega kakor živi izraz trdne odločitve, da se za vsako ceno prepreči ponovitev dogodkov v novembru l. 1918. Čim bo nastopil končni trenutek, bo odločitev padla na bojišču in bo pomenila popoln poraz poslednjega sovražnika.

Značilen je nadalje zaključek, do katerega prihaja v svojem uvodniku »Frankfurter Zeitung«: Angleži so prepričani, da bodo omajali moralo nemškega civilnega prebivalstva, vendar pa se pri tem hudo varajo. S svojimi zločinskimi napadi dosegajo namreč prav nasproten učinek. Z vojaškega vidika so ti napadi navadna morija. Ogromne letalske sile se uporabljajo v akcijah vojaško povsem nekoristnih, med tem ko bi bile zelo potrebne v Egiptu ali v Rusiji. Pri tem niti ne upoštevamo, da je večji del nemških letalskih sil še vedno zaposlen na vzhodu. Ko te letalske sile tam ne bodo več zaposlene, bomo priče dogodkom, o katerih si Angleži ne morejo ustvariti niti približne ideje. Tedaj bodo oni šele spoznali vso silo nemškega letalskega orožja. Naša letala bodo tedaj spuščala na angleški otok prave zublje. Napadi iz l. 1940 bodo v primeri s tem viharjem le otroška igra.

Ankara, 16. avg. s. V komentarju o letalsko-pomorski bitki v Sredozemlju poudarja vojaški kritik lista »Istambul« med drugim, da je Anglija zaradi izkušenj v bitki pri Panteleriji povečala spremstvo svojih prevoznih ladij z nosilkami letal in bojnimi ladjami. V bitki sta imela glavno besedo italijansko letalstvo in italijanska mornarica, pri čemer je konkretna stran zmage italijanskih in nemških letalsko-pomorskih oboroženih sil v tem, da se prevozne ladje z vojnimi potrebščinami niso mogle rešiti.

Bern, 16. avg. s. Letalsko-pomorska bitka v Sredozemlju daje švicarskim listom še vedno povod za razne komentarje, v katerih ugotavljajo med drugim, da je ta nova bitka med drugim pokazala popolno spremembo metod pomorske vojne v zadnjih 20 letih. Danes prav za prav ne moremo več govoriti o pomorski bitki v ožjem smislu besede,, kajti v vseh poslednjih spopadih je skoro levji del pripadel letalstvu. V svojih tedenskih pregledih ugotavljajo listi med drugim, da predstavlja sredozemska bitka enega izmed najvažnejših dogodkov v zadnjem času, in pripominjajo, da jo lahko smatramo za bitko za oskrbovanje egiptskega bojišča.

Izkrcanje ranjencev v Gibraltarju

Tanger, 16. avg. s. Po vesteh iz Gibraltarja se je tam izkrcalo kakih 100 ranjencev posadk neke bojne ladje ali drugih pomorskih edinic, ki so bile močno poškodovane v zadnji bitki v Sredozemlju.

ZOPET 19 LADIJ POTOPLJENIH

105.772 ton sovražnega ladjevja uničenih

Prodiranje nemških in zavezniških čet ob Kubanu in kavkaškem gorovju se nadaljuje Sovjetski poraz v severnovzhodnem delu donskega loka

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. avg. Nemško vrhovno poveljništvo objavlja naslednje vojno poročilo:

Ob spodnjem Kubanu in v severnozapadnem kavkaškem pogorju prodiranje nemških in zavezniških čet uspešno napreduje. Ob črnomorski obali so bile pri letalskih napadih potopljene tri obalne ladje, ena transportna ladja pa težje poškodovana.

V severovzhodnem delu donskega loka je bil sovražnik uničujoče poražen in je bila reka Don povsod dosežena. Čiščenje zavzetega ozemlja razpršenih sovražnih čet je v teku. S tem je vse ozemlje v donskem loku čvrsto v posesti nemških in zavezniških čet. Železniške naprave in oskrbovalne zveze sovražnika v zaledju so bile ponovno cilj letalskih napadov.

Vzhodno od Vjazme in pri Rževu so čete vseh vrst orožja v težkih obrambnih borbah. Tudi včeraj so se izjalovili številni napadi sovražnika, ki je bil v protinapadih na raznih krajih vržen nazaj.

V severnem odseku vzhodne fronte so bili sovražni napadi na več krajih zavrnjeni in razgnana zbirališča sovražnih čet.

V severni Afriki so nemški lovci v borbah v zraku brez lastnih izgub sestrelili 14 angleških letal.

Z obale Rokavskega preliva je težko topništvo obstreljevalo vojaško važne cilje v okolici Dovra.

V posameznih dnevnih in nočnih napadih na severno in zapadno Nemčijo ter na zasedeno ozemlje so bila sestreljena štiri sovražna letala. Nemška bojna letala so bombardirala v pretekli noči z rušilnimi in zažigalnimi bombami vojaško važne cilje v srednji in vzhodni Angliji.

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, so nemške podmornice potopile na Severnem ledenem morju, v obalnih vodah Severne in Srednje Amerike, zapadno od Afrike in na Atlantiku v zavarovanih konvojih in posamezno 19 ladij s skupno 105.772 tonami ter dve transportni jadrnici. Tri nadaljnje ladje so bile s torpedi hudo poškodovane. Njihove potopitve zaradi takojšnjega močnega obrambnega ognja ni bilo mogoče opazovati.

Nemško prodiranje v kavkaške gore

Berlin, 16. avg. s. V zvezi s poslednjimi borbami na južnem odseku vzhodnega bojišča se iz vojaškega vira doznava, da so nemške in rumunske čete na spodnjem teku reke Kuban pregazile sovražne oddelke, ki so skušale izvršiti nočni napad. Med češčenjem severnega brega reke so bili pregaženi še nadaljnji boljševiški oddelki. Na drugih točkah zgornjega teka reke Kuban so oddelki nemške vojske prebili sovražne postojanke, ki so bile dobro utrjene. Pri tem so Nemci po daljših hudih bojih, ki so se vršili v izredni vročini, osvojili več utrjenih mostišč in več krajev, ki jih je sovražnik še imel v svoji posesti. Boljševiki se še nadalje umikajo proti obali Črnega morja, pri tem pa jih neprestano zasledujejo nemške čete in jih istočasno obstreljuje nemško letalstvo. Tudi one boljševiške čete, ki se umikajo v gorate predele Kavkaza, je nemško letalstvo ponovno silovito napadlo. Razen tega so skupine nemških bojnih in strmoglavnih letal v zaporednih valovih bombardirale pristaniške naprave v luki Tuapse in napadle pomorske cilje na morskem področju med Suhanom in Tuapsejem. Več boljševiških oddelkov, ki so se skušali vkrcati na prevozne ladje, je utrpelo zelo hude izgube. Pri tem je bila zaleta in potopljena 3.000-tonska sovražna trgovska ladja, zasidrana v pristanišču. Druge ladje so bile poškodovane ali potopljene vzdolž obale Črnega morja. V zalivu Tamanskaja so nemška strmoglavna letala potopila dva obalna parnika, ki sta bila do vrha natovorjena, ter poškodovala dva druga parnika na izvidniški plovbi.

V severovzhodnem delu velikega zavoja reke Don so nemške in zavezniške čete na več mestih zabile kline v sovražne postojanke in se globoko vrinile v sovražne obrambne črte. Tako je bilo mogoče likvidirati številne boljševiške skupine, ki so se srdito bramile na zapadnem bregu Dona. V nadaljnjih napadih so nemške in zavezniške čete ob neprestanem zasledovanju sovražnika na več mestih zasedle bregove reke. Tudi tu so skupine nemških bojnih in strmoglavnih letal učinkovito podpirale operacije nemških in zavezniških čet v tem odseku in uničile med drugim 200 avtomobilskih vozil, več tankov in 55 topov. Letala so napadla in opustošila tudi železniške naprave in postajna poslopja v tem odseku. Železniški promet je na več točkah prekinjen.

Berlin, 17. avg. d. V svojem preglednem poročilu o razvoju nemških vojaških operacij na vzhodni fronti v preteklem tednu ugotavlja nemški vojni ekspert general W. Graf, da so bile ob koncu tedna na mnogih področjih vzhodne fronte v teku najtežje borbe. Ob obali Azovskega morja so rumunske čete prodrle do spodnjega toka Kubana in zavzeel mesto Slavjanskaja. S tem se je še bolj povečala nevarnost za preostale sovjetske čete na polotoku nasproti Kerške ožine, kakor tudi v lukah Anapi in Novorosijsku. Vzhodno od tega področja so nemške čete že v širini nad 400 km dosegle severna pobočja Kavkaza in deloma tudi že prodrla dalje v gorovje. Vse petrolejsko področje pri Majkopu je trdno v nemški posesti. Zasedeno je bilo glavno mesto kalmiške republike Elista. Na prostoru med Azovskim in Kaspiškim morjem se sovražnik sicer še brani na nekaterih točkah, toda med temi obrambnimi gnezdi ni več nobene zveze in nemški oddelki nezadržno zasledujejo razkropljene sovražnikove sile. Kako popoln je zlom sovjetskega odpora je najbolje razvidno iz velikanske brzine nemškega prodiranja. Navzlic vročini, ki včasih doseže 50 stopenj Celzija, in navzlic temu, da je na ofenzivnem ozemlju malo vode, so celo posamezne nemške pehotne divizije absolvirale na dan po 60 km dolge pohode.

Severno od Sala v Donovem kolenu in na ožini med Donom in Volgo se še zmerom nadaljujejo ogorčene borbe. Sovražnik je spoznal, kako velika nevarnost mu grozi na tem vojnem področju, kjer nemške sile groze presekati poslednji sovjetsko oskrbovalno zvezo, ki jo predstavlja reka Volga. Odkar so petrolejska področja v severnem Kavkazu, bodisi v nemški posesti, bodisi direktno ogrožena, kakor tista pri Grozniju, ima sovražnik za oskrbovanje svojih sil na severu na razpolago edino le še petrolejske vrelce pri Bakuju in edina pot od teh vrelcev vodi preko Kaspiškega jezera in po reki Volgi, tako da predstavlja Volga danes dejansko poslednjo oskrbovalno pot glavnine sovjetskih sil v severnih frontnih odsekih. Sovražnikov odpor v Donovem kolenu pa predstavlja nadalje tudi borbo za ohranitev poslednje sovjetske zveze s Perzijskim zalivom, v katerem predstavljata prav tako Kaspiško morje in Volga enega izmed glavnih odsekov.

Da bi se otresle silovitega nemškega pritiska v odločilnih borbah, ki se razvijajo na jugu vzhodne fronte, so pričele sovjetske čete močne protinapade tako pri Voronežu, kakor tudi vzhodno od Brijanska, severno od Rževa, ob Ilmenskem jezeru, ob reki Volhov in pri Petrogradu. Težišče teh sovražnikovih razbremenilnih borb je desno in levo od prometne zveze Smolensk—Moskva. Na vseh točkah tega bojišča pa so se izjalovili vsi sovražnikovi poizkusi, da bi vezal nemške sile in jih odtegnil od odločilnega južnega bojišča. V vseh protinapadih je sovražnik utrpel velikanske izgube. Tudi v tistih odsekih, kjer so nemške čete trenutno v obrambi je položaj docela pod njihovo kontrolo in sovjetske akcije na severu ne morejo v ničemer vplivati na nadaljevanje ofenzive v južnem odseku.

Sovjetsko vojno brodovje na Črnem morju je odplulo iz luke Novorosijska, ki se ji zmerom bolj bližajo nemške in zavezniške sile, in je poiskalo zavetje v Batumu, ki je v neposredni bližini turške meje. Batum predstavlja za preostalo sovjetsko vojno brodovje le prav malo koristno oporišče in se je sovjetsko vojno ladjevje pač moralo zateči vanj, ker je poslednje, s katerim sovražnik še razpolaga.

Sovjetsko priznanje umika iz Majkopa

Carigrad, 17. avg. d. Ker so nemške čete prodrle že daleč od Majkopa proti vzhodu, je bilo končno sovjetsko vojno poveljništvo vendarle prisiljeno priznati padec tega važnega vojno gospodarskega mesta v severnem Kavkazu. V svojem vojnem poročilu, objavljenem 16. avgusta opolnoči, pravi sovjetsko vojno poveljništvo, da so sovjetske sile evakuirale Majkop.

Boji na severnem področju

Berlin, 17. avg. d. Na severnem delu vzhodnega bojišča so v nedeljo sovjetske čete izvršile na nekaterih sektorjih protinapade. Sovražnik je bil ponekod v številčni premoči, vendar so bili vsi poizkusi prodora skozi nemške črte zavrnjeni s krvavimi izgubami za sovražnika. Sovjetskim tankom dodeljeni pehotni oddelki so bili pri tem skoraj popolnoma uničeni. Operacije nemških sil na terenu je učinkovito podpiralo nemško letalstvo, ki je neprestano z bombami obsipalo in obstreljevalo sovražnikove pehotne oddelke in tanke. V okviru oboroženih izvidniških akcij nad Finskim zalivom so nemška letala z bombnimi zadetki hudo poškodovala sovražnikovo minolovko.

Molotov namestnik Stalina

Ankara, 17. avg. d. Iz Moskve javljajo, da je predsedstvo vrhovnega sveta Sovjetske zveze objavilo s posebnim komunikejem imenovanje sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Vjačeslava M. Molotova za prvega namestnika predsednika sveta ljudskih komisarjev. Sovjetski komunike pravi, da je pristojen za izvrševanje vseh nalog sveta ljudskih komisarjev. Spomniti je vredno, da je bil Molotov predsednik sveta ljudskih komisarjev do 6. februarja 1941, ko je moral to mesto odstopiti Stalinu. Od tega časa dalje so bili Molotovu poverjeni samo posli komisarijata za zunanje zadeve.

Štedenje z bencinom v Rusiji

Rim, 16. avg. s. Moskovski list »Pravda« objavlja članek, namenjen delavstvu industrijskih podjetij, v katerem opozarja na potrebo stroge štednje, zlasti s tekočimi gorivi. List poudarja, da bo imela izguba industrijskega področja v Doneški kotlini in pri Krivem Rogu hude posledice za sovjetsko vojno gospodarstvo. Samo maksimalna štednja, zaključuje »Pravda«, more dovoliti Sovjetski zvezi nadaljevanje borbe.

Neprestani nemiri v Indiji

Izgredi zavzemajo čim dalje večji obseg

Rangun, 17. avg. d. Nemiri v Indiji se nadaljujejo v nezmanjšanem obsegu in so v mnogih mestih zavzeli še večji obseg kakor v prvih dneh. V tukajšnjih indskih nacionalističnih krogih predvsem naglašajo, da dobiva vstaja v Indiji značaj zmerom večje odločnosti, pa naj si britanske oblasti prizadevajo še z večjim terorjem udušiti pokret, ki je zavzel že vso Indijo. V Kalkuti so bili v nedeljo novi izgredi in je po došlih poročilih policija trikrat streljala v množico. Celo uradno britansko poročilo priznava, da je bilo pri tem ubitih 12 Indov, nad 20 pa ranjenih. Enako kakor iz Kalkute se glase tudi poročila iz drugih indijskih mest, kjer je plamen odpora izbruhnil takoj po aretaciji indskih voditeljev in ga britanskim oblastem doslej ni uspelo zadušiti. Kolikšnega obsega so nemiri, je dovolj razvidno celo iz številk, ki jih objavljajo z britanske uradne strani, dasi naravno ti podatki še približno ne kažejo resničnega obsega žrtev med indskim prebivalstvom. Tako je bilo po nedeljskem poročilu v Bombaju v pouličnih borbah ubitih 13 Indov. Še večji je bil obseg nemirov v Booni, kjer drže oblasti v zaporu Gandhija. Uradno poročilo priznava, da je bilo v spopadih s policijo tamkaj ubitih nadaljnjih 23 ljudi. V Ahmedabadu je bilo po zadnjih poročilih 9, v mestu Dacca pa 7 človeških žrtev. Proti zmerom bolj naraščajoči borbi indskega prebivalstva s sredstvi civilne nepokorščine so se britanske oblasti pričele posluževati celo letalstva. Tako so včeraj javili, da so britanska letala napadla neko manjše mesto severno od Luknova. Po informacijah, s katerimi razpolagajo v tukajšnjih indskih nacionalističnih krogih, je bila večina stanovanjskih poslopij v mestu porušena. Velik del prebivalstva, ki šteje približno 48.000 duš, je našel smrt v plamenih. V Madrasu je v soboto policija zopet večkrat streljala v neoborožene demonstrante in so bile po angleškem poročilu ubite tri osebe, 7 pa ranjenih. Nad mestom je bilo proglašeno obsedno stanje.

Bangkok, 16. avg. s. Po nadaljnjih vesteh iz Nagpura so bile tamkaj uničene nekatere železniške postaje, poslopja zadružne banke in pošte. Uporniki so razen tega izvršili sabotažna dejanja na brzojavnih in telefonskih zvezah ter so v vseh glavnih krajih postavili barikade. Iz Kalkute se nadalje doznava, da so demonstranti ranili nekaj angleških oficirjev, med njimi tudi nekega generala. Nato je nastopila policija in se poslužila strelnega orožja proti demonstrantom.

Bangkok, 16. avg. s. Zaradi nemirov v raznih pokrajinah Indije so morale britanske oblasti izvršiti množestvene aretacije po sistemu blokad z uporabo velikih kontingentov čet. Tako je n. pr. policija v Aminabadu v pokrajini Nagpur postavila velike kordone na vsem področju, kjer so se pojavili demonstranti, ki so bili tako obkoljeni. Pri poskusih demonstrantov, da bi se rešili obroča oboroženih sil javne varnosti, je prišlo do hudih spopadov, pri čemer so padale bombe in pokali streli na vse strani. Pri tem je bilo ubitih tudi nekaj policijskih agentov in ranjenih več drugih.

Bangkok, 16. avg. s. Iz New Delhija poročajo, da je po odredbi britanskih oblasti dovoljeno britanskim oficirjem kjer koli v Indiji od kapitana navzgor uporabljati silo tudi tedaj, ako ima to za posledico smrt. Isto pravico imajo tudi oficirji tistih stopenj, ki pripadajo zavezniškim vojskam.

Nanking, 16. avg. s. Šef tiskovnega urada japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem polkovnik Ivasaki je izjavil, da so oni, ki odobravajo angleško zatiranje v Indiji, sovražniki človeštva. Poudaril je nadalje, da odgovarja sedaj Churchill, ki je v atlantski deklaraciji skupno z Rooseveltom obljubil malim narodom svobodo in neodvisnost, na pokret za neodvisnost naroda s strojnicami.

Hud potres v Guatemali

Buenos Aires, 16. avg. s. Iz Guatemale se doznava, da je tamkaj silovit potres povzročil mnogo smrtnih žrtev, več sto ranjenih in veliko škodo.

Huda zadrega angleške admiralitete

Berlin, 17. avg. Angleška admiraliteta je končno morala prekiniti molk in priznati vsaj izgubo težke križarke, potopljene v bližini tuniške obale, kar po mnenju pristojnih berlinskih krogov zasluži zabeležbo s primerno pozornostjo v zvezi z objavo, da je sovražnik »v Sicilskem prelivu zbral velike letalske in pomorske oborožene sile«. Vsakdo — pa niti ni treba, da je tako pameten, kakor so ljudje na britanskih otokih — je že moral sam dognati to okolnost in razumeti, da je konvoj utrpel večino izgub vzhodno od točke, kjer se je potopila druga vojna edinica. (Kakor znano, je bila prva potopljena vojna edinica nosilka letal »Eagle«.) Potemtakem tudi ta nova objava ni veliko dodala prejšnji, v kateri je bilo rečeno: Glede na izgube, ki da so jih letalske in pomorske sile osi prizadele velikemu britanskemu konvoju, izjavljajo, da gre za netočne in le malo verjetne trditve. Čim bodo operacije končane, bodo objavljene vse podrobnosti.

Kakor vidimo, pripominjajo v berlinskih krogih, je šlo tu za rezerviranost, ki bi mogla do neke mere vplivati. Z nekoliko dobre volje bi angleška javnost mogla sprejeti ta popravek, ki je bil precej kategoričen, kakor pravi demanti. Italijansko-nemške trditve naj bi torej ne bile niti točne niti verjetne. Ta formulacija ima nedvomno prednost, da je jasna, in prav zato bi mogla do neke mere vplivati.

V času katastrofe na Severnem ledenem morju, kjer je nemško podmorniško orožje potopilo 36 izmed 38 prevoznih ladij v konvoju, so onkraj Rokavskega preliva mimogrede izjavili, da je treba od trditev nemškega vrhovnega poveljstva odbiti najmanj 75 odstotkov. Ta duhovita iznajdba je do neke mere važna, kajti ta odstotek je uporabilo tudi severnoameriško tajništvo za mornarico. Ako namreč primerjamo izgube, ki jih je Washington priznal v bitki pri Salomonskem otočju, z izgubami, ki jih je objavil Tokio, lahko ugotovimo točno razliko 75 odstotkov seveda v korist Američanov, kar končno ni veliko, ako pomislimo, da sta Anglija in Amerika ob drugih prilikah priznala komaj 10 odstotkov dejanskih izgub. Ni treba imeti preroškega duha za domnevo, da bodo tudi tokrat napovedali visoke odstotke in da bo sovražna propaganda celo trdila, da se je prevoz posrečil. Tudi to bi ne bilo nič novega. Vsi se še spominjamo, da je »Pravda« prav na dan, ko je nemško vrhovno poveljništvo objavilo vest o potopitvi preostalih petih ladij konvoja, namenjenega v Arhangelsk, javila z vsemi podrobnostmi, da je ta konvoj srečno prispel v luko. Dejansko sta prišli samo dve ladji, pa še ti poškodovani in majhne tonaže. Toda včasih laž ni le koristna, temveč celo nujna. Ta aforizem izhaja iz Churchillovih ust, ki v takšnih zadevah pač ne pozna konkurence. To pot je laž Angležem zares nujno potrebna. Ako bi namreč takoj priznali, da je bil ogromni konvoj na mah uničen, bi to odgovarjalo priznanju, da to ali ono bojišče ni prejelo ojačenj, ki jih je nujno potrebovalo. Že samo dejstvo, da so bili Angleži prisiljeni lotiti se tako tveganega podjetja, ne dopušča prav nobenih dvomov o resnosti položaja na egiptskem bojišču. Zato se nam zdi povsem razumljivo, ako se sedaj oprijemajo Angleži tudi najbolj neverjetnih trditev, samo da bi anglosaška javnost imela vtis, da so ojačenja prispela pravočasno in v zadostnih količinah.

Nerodno pri vsem tem pa je, kakor poudarja pomorski sotrudnik glasila nemških oboroženih sil, da je v okoliščinah, v katerih je Angleže doletela nova katastrofa, tako rekoč nemogoče vztrajati pri nemogočih trditvah, kakor je nemogoče preiti skozi Sicilski preliv. Resnica pride na dan, če ne prej, tedaj ko vojne edinice in prevozne ladje končajo neizogibno na dnu morja in se ne vrnejo več. Sicer pa dejstvo, da je moral Churchill poskušati prav vse, ne predstavlja za Rim in Berlin nikakega odkritja. Tam namreč že dolgo vedo, da je položaj na Malti in v Egiptu vedno bolj kritičen in da je zato bilo za Angleže nujno, da so ponovili poskus iz preteklega junija. To so v Rimu in Berlinu tako dobro vedeli, da so imeli čas pričakati ogromni konvoj na odprtem morju in ga nato spremiti do Sicilskega preliva in še naprej, kakor je to znano. Plen je bil ogromen že takoj prvi dan ko so nemške podmornice potopile nosilko letal »Eagle« in ko je italijanska podmornica potopila neko drugo vojno edinico, bržkone prav ono križarko, katere potopitev priznavajo v Londonu. V luči dejstev tega poraza se smemo sedaj upravičeno vprašati, kako je mogoče, da je konvoj nadaljeval svojo pot proti vzhodu namesto da bi se bil vrnil proti Gibraltarju. Jasno je, da je Churchill trdno sklenil da mora vsaj del nujno potrebnih ojačenj dospeti na Malto in po možnosti v Egipt, čeprav za ceno izgube tretjine ladij in torej tretjine prevoza. Ta tretjina pa se je spremenila v štiri petine in morda še več, tako da se ne zdi izključeno, da se bo dopustni odstotek potopitev dvignil sedaj že na 33 odstotkov. Seveda Angležem tudi politični prestiž ne dopušča priznanja, da v Sredozemlju ne morejo ničesar več podvzeti in da je mogoče doseči Bližnji vzhod samo okoli Južne Afrike. To bi pač pomenilo priznanje lastne nemoči tudi na področjih, ki so življenjskega pomena za britanski imperij. Prav zaradi tega pa ima ogromna zmaga italijanskega in nemškega orožja v Sredozemlju tudi velik političen pomen, in sicer tudi glede Zedinjenih držav, v kolikor si namreč Roosevelt lasti na teh življenjskih področjih britanskega imperija kakršno koli hipoteko. Saj ni zaman tudi on žrtvoval mnoge svoje edinice ... (Piccolo.)

Čas dela za sile osi

Berlin, 17. avg. Himmlerjevo glasilo »Das Schwarze Korps« objavlja članek »General čas in mi«, čigar glavna izvajanja so naslednja:

Ko je Pétain zaprosil za premirje, se je zdel mir že zelo blizu in le malokdo izmed nas je o tem dvomil. Zaključek se je zdel brezhiben: Ako se nam je v nekaj tednih posrečilo izločiti iz borbe najmočnejšo vojaško silo Evrope, obenem z vsemi njenimi celinskimi zavezniki, se nam bo v kratkem času posrečilo likvidirati tudi preostalega sovražnika — Anglijo. Optimisti tudi niso izključevali britanske prilagoditve položaju, niso namreč izključevali, da bi se onkraj Rokavskega preliva mogli sprijazniti z novim položajem in iz tega povleči primerne zaključke, skratka, niso izključevali, da bi mogli Angleži sprejeti izvršeno dejstvo.

Kar se je zgodilo, je znano. Hitlerjeva ponudba za mir je bila odbita in Churchill je v odgovor celo zaukazal britanskemu letalstvu, naj ojači svoja teroristična dejanja proti nemškim mestom. Posledice so se kmalu pokazale. Terorističnim dejanjem britanskega letalstva so sledile neizogibne represalije nemškega letalstva. Tedaj je londonska propaganda začela govoriti o bitki za Anglijo.

Danes pa lahko v luči dejstev ugotovimo, da so bile represalije samo strateškega in taktičnega pomena. Zaradi bombardiranja življenjskih središč vojnega gospodarstva je bila angleška vojna moč tako oslabljena, da se je vse doslej moglo samo govoriti o drugem bojišču. Nemškemu letalstvu je uspelo zavarovati si hrbet za primer, ki je bil tedaj le Hitlerju in nekaterim drugim malokaternikom pred očmi, za primer izločenja največjega celinskega sovražnika, Sovjetske zveze, iz borbe. V Londonu so bili prepričani, da bo bitka za Anglijo kaj kmalu stopila v svojo zaključno fazo, prepričani so namreč bili, da bo Nemčija poskusila invazijo. Čim so spoznali, da Hitler na to ni mislil, je njihova propaganda začela peti hosano, češ, britansko letalstvo je zmagalo v bitki za Anglijo.

Glas teh propagandnih tromb je bil tako močan, da ga je slišal tudi nemški narod, ki je bil zaradi tega globoko vznemirjen, kar moramo priznati. To pa zaradi tega, ker se zaželeni mir ni zdel več tako blizu, temveč se je celo vedno bolj oddaljeval, nekako podobno kakor po bitki ob Marni poleti l. 1914. Hitler pa na drugi strani ni mogel odpreti oči mnogim razočarancem. On je v ostalem vedel, da je bil ta izraz razpoloženja samo prehodnega značaja. Morala naroda ni ostala le nedotaknjena, temveč je bila celo jačja kakor kdaj koli prej. Ogromni uspehi so podpirali prepričanje vsakogar, da bo zmaga tem sijajnejša in da bo pomenila uresničenje vseh ciljev.

To prepričanje je postalo gotovost, ko so nemške vojske 22. junija 1941 prekoračile sovjetske meje. Onega dne so padle tudi vse utvare glede možnosti kratke vojne, temveč je nasprotno prevladalo jasno vrednotenje ciljev nadčloveške borbe, od katere izida bo za stoletja odvisna ne le usoda Nemčije, temveč vse evropske celine in morda tudi vsega sveta. Zato tedaj noben Nemec ni več mislil na mir, temveč samo in izključno na vojno, ki je šele tedaj dosegla svoj višek.

In danes smo prav zaradi tega bolj borbeni kakor prej, bolj utrjeni in bolj odločni. Nekako privadili smo se vojne. Ni se nam bilo težko dokončno odpovedati misli na več ali manj bližnji mir. Danes nas noben pesimist ne more več razdražiti ali, še manj, prestrašiti. Sicer pa so pravi pesimisti postali zelo redki. Postali smo hladni računarji. Med matematiki pa ni ne pesimistov ne optimistov, temveč so samo dobri ali slabi matematiki. Edina stvar, ki bi mogla motiti naše prepričanje, bi bila primerjava s prejšnjo svetovno vojno, toda oblika te primerjave, kakršne se poslužujejo naši sovražniki, je dovedla doslej, kakor dokazujejo dejstva, do povsem napačnih zaključkov. Zgodovina se ne ponavlja in se ne bo nikdar ponovila. To velja v prvi vrsti za činitelj »čas«, ki je v prvi svetovni vojni odločno delal za naše sovražnike.

Ko se je junija l. 1941 začel napad proti boljševizmu, Angleži niso mogli prikriti svojega veselja, trdno prepričani, da se bo general čas postavil na njihovo stran. To veselje pa je motila misel, da je Hitler Stalina prehitel. Res je namreč, da bi bil general čas neprimerno bolj koristen, ako bi prva napadla Sovjetska zveza, ne pa Nemci.

Sedaj pa se to veselje vedno bolj izgublja, odnosno se je že izgubilo. Spoznali so, da tudi na vzhodu general »čas« ne koristi in da celo grozi preiti na nasprotno stran. Dejstvo je, da prav čas vedno bolj dela za sili osi, tudi na gospodarskem področju. Medtem ko so zmagovite čete dosegle nove cilje, ki so še do včeraj predstavljali življenjske živce sovjetskega kolosa, se vedno bolj razširjajo osnove gospodarske moči kontinenta, obenem pa se vedno bolj manjša možnost uspeha, ki jo je nudila nada v generala »čas«, namreč v blokado, in sicer tudi kljub ne baš ugodnim posledicam zelo slabe letine.

Nevarnost, da bi se gospodarski in z njim tudi prehranbeni položaj poslabšal, je odstranjena. Opaža se celo nasprotno. Na razpolago nam bodo neizčrpni viri in ni več končno daleč dan, ko se bo pojavilo postopno splošno zboljšanje. Imeli bomo več zemlje in več delovnih rok in s tem nam bodo zagotovljeni pogoji za nadaljnje in postopno povečanje gospodarske, a po tej poti tudi vojne moči. To so razlogi, zaradi katerih bo čas odslej vedno bolj delal za nas. In to so razlogi, zaradi katerih se našemu narodu ni treba več predajati želji po skorajšnjem miru.

Občutno pomanjkanje kavčuka v Angliji

Stockholm, 17. avg. d. Oskrba Velike Britanije s kavčukom je dosegla svojo kritično točko, kakor javljajo švedski dopisniki iz Londona. V svojih poročilih navajajo švedski poročevalci pisanje angleškega lista »Manchester Guardian«, ki ugotavlja, da se mora britanska javnost zavedati resne krize v oskrbi z gumijem, pred katero se je znašel britanski imperij. Angleški list piše, da je danes že 90 % svetovne proizvodnje kavčuka v sovražnikovi posesti. Tedaj, ko so Japonci zasedli jugovzhodne dele Azije, so imeli zavezniki le še za leto dni rezerv. Odtlej je minilo že nad 6 mesecev in edino sredstvo za dopolnjevanje kopnečih zalog imajo zavezniki v proizvodnji sintetičnega kavčuka, ki pa je še malenkostna. Po najbolj optimistični presoji angleških službenih krogov bodo tovarne za izdelovanje umetnega kavčuka pričele obratovati šele v l. 1943 in bo minilo še mnogo časa, preden se bodo mogle iz teh virov kriti najnujnejše potrebe za zavezniške armade. Angleški list ugotavlja nato, da zavezniki danes »žive edinole od svojih razpoložljivih rezerv«, ki pa so mnogo premajhne in se lahko zgodi, da drugo leto niti Anglija niti Zedinjene države ne bodo imele več dovolj kavčuka za izdelovanje prepotrebnih avtomobilskih pnevmatik. Čeprav se v naslednjih dveh letih ne bo oddala niti ena pnevmatika za civilno uporabo, poudarja »Manchester Guardian«, vendar ne bomo mogli odpomoči pomanjkanju kavčuka Kritični položaj bi lahko premagali edino le s povečano proizvodnjo naravnega kavčuka v Indiji, na otoku Cejlonu, v Afriki in Braziliji Da se izognemo grozeči katastrofi, moramo čim bolj štediti z razpoložljivimi zalogami, piše angleški list, in je treba brezpogojno preprečiti vsako uporabo kavčuka bodisi za potrebe civilnega prebivalstva, bodisi za potrebe vojske, kjer to ni docela neizogibno. Takoj je treba pričeti akcijo za zbiranje starega kavčuka. Ako ne uspe premagati nevarne krize, bo v naslednjih 12 mesecih obtičal ves zavezniški transportni sistem ter dovedel do našega popolnega zloma.

Izobesite zastave!

Visoki komisarijat je odredil, da se v torek 18. t. m. ob priliki godu Nj. Vel. Kraljice in Cesarice vsa javna poslopja okrase z zastavami. V javnih uradih bo običajno delo.

Boji na Novi Gvineji

Šanghaj, 17. avg. d. O vojaškem položaju v pokrajini Papua na Novi Gvineji javljajo poročila iz Melbournea, da se pri Kokodi nadaljujejo spopadi med japonskimi in britanskimi četami. Uradno poročilo zavezniškega glavnega stana v Melbournu pravi, da se borbe razvijajo južno od Kokode, iz česar je razvidno, da so japonske sile Kokodo že preje zasedle.

Uspehi japonskih podmornic

Tokio, 17. avg. d. Japonski glavni stan objavlja, da so japonske podmornice, ki operirajo v avstralskem vodovju, potopile od konca julija do začetka avgusta 10 sovražnih parnikov s skupaj 90.000 tonami.

Japonsko uradništvo v zasedenih pokrajinah

Tokio, 16. avg. s. Kakih tisoč japonskih funkcijonarjev se bo v kratkem preselilo v južne pokrajine kot člani japonske vojaške uprave, s čimer se bo istočasno izvršila tudi redukcija upravnega osebja doma. Skupno število uradnikov, ki bodo odposlani na zasedeno ozemlje, še ni določeno. Odvisno bo od sklepa vojaške oblasti in od del, ki se bodo podvzela v novih pokrajinah.

Težkoče v prehrani avstralskega prebivalstva

Šanghaj, 17. avg. d. Velike izgube zavezniškega brodovja na Pacifiku so še nadalje povečale stisko v prehrani avstralskega prebivalstva. Kakor javljajo iz Melbournea, je avstralski minister za oskrbo Beasley napovedal, da v bodoče za civilno prebivalstvo v Avstraliji ne bo več dovoljen svobodni nakup riža. Ta napoved je med prebivalstvom zbudila pravcato paniko in ljudje z vso naglico pokupujejo še preostale pičle zaloge. Oblasti skušajo vplivati na vznemirjeno prebivalstvo z objavljanjem raznih propagandnih člankov po časopisju, kjer dokazujejo, da prebivalstvu zaradi ukinitve prodaje riža ne grozi pomanjkanje, češ, da je na razpolago še dovolj žita in da je hranilna vrednost navadne moke večja kakor riža. Posebno zaskrbljen je kitajski del avstralskega prebivalstva, za katerega predstavlja riž glavni živež.

Desetina prebivalstva Nove Zelandije pod orožjem

Šanghaj, 17. avg. d. Iz Wellingtona na Novi Zelandiji javljajo, da je po podatkih novozelandskih oblasti pod orožjem desetina vsega prebivalstva. Nad 5000 novozelandskih vojakov služi v britanski ali novozelandski vojni mornarici, nad 25.000 pri letalstvu in celo 60.000 žensk je v pomožni vojni službi. Vsi moški do 65. leta starosti so na ta ali oni način vpreženi v novozelandski vojni aparat, ki je pa vendarle zelo šibek glede na vojno nevarnost, ki se zmerom bolj bliža Novi Zelandiji.

Smrt turškega notranjega ministra

Ankara, 17. avg. d. Tu je bilo uradno objavljeno, da je umrl turški notranji minister Tiezer. Pogreb pokojnega turškega državnika je določen za jutri.

Ankara, 17. avg. d. Turški notranji minister dr. Fikri Tuezer je umrl včeraj ob 15.30, zadet od srčne kapi. Pogrebne svečanosti z vojaškimi častmi so bile danes popoldne. Pokojnik je bil star 64 let in je bil šele 3 mesece član turške vlade. Od ustanovitve velike turške narodne skupščine je Tuezer zastopal v njej erzerumski okraj. Pokojnik se je kot vojaški zdravnik udeležil tripolitanske in prve svetovne vojne. Bil je eden izmed prvih pristašev Kemala paše, ki ga je učinkovito podpiral pri organizaciji turških nacionalistov za turško osvobodilno borbo.

Odgoditev zasedanja turškega parlamenta

Carigrad, 16. avg. s. Po odobritvi kredita 75 milijonov turških lir za prosvetne namene, zlasti za zgraditev novih tehničnih in strokovnih šol, je turška velika narodna skupščina odšla zopet na počitnice, ki bodo trajale do 1. novembra.

Odpovedana gospodarska konferenca v Bagdadu

Carigrad, 16. avg. s. Po vesteh iz Iraka v Bagdadu ne bo gospodarske konference, ki jo je napovedala tamkajšnja trgovska zbornica in ki bi se je smeli udeležiti tudi zastopniki sosednih arabskih dežel. V utemeljitvi je rečeno, da bi ta konferenca v trenutku, ko je trgovina med arabskimi državami zelo omejena, ne imela nikakega pomena, kakor je izjavil tudi iraški gospodarski minister.

Gospodarstvo

= **Izboljšanje riževega semena v Italiji.** Iz Rima poročajo: Medtem ko se Italija pripravlja na žetev riža, je objavila Sapri, trgovinska organizacija Nacionalne družbe za riž, podatke o razpečavanju izbranega riževega semena. Gojitev primernega riževega semena spada med najnujnejše obveznosti Nacionalne družbe za riž, ki na ta način upa na nadaljnje povečanje italijanskega riževega pridelka, ne da bi bilo pri tem treba povečati pridelovalno površino. Medtem ko je Sapri leta 1925. postavila na trg komaj 2015 metrskih stotov izbranega riževega semena, je narasla ta številka v letu 1940. na 24.525 metrskih stotov in na 37.265 metrskih stotov v letu 1942. Tudi to je donesek za racionalizacijo italijanskega kmetijstva.

= **Industrijska četrt v Rimu.** Upravni svet korporacije, ustanovljene za ustvaritev industrijske četrti v Rimu, je imel te dni sejo. V brzojavki, ki jo je poslal upravni svet Duceju, je naveden sklep, da se bodo prva dela okrog tega načrta po volji Duceja pospešila. 198 obratov je že sklenilo preložiti svoje naprave v industrijsko četrt.

= **Delo Zadružne zveze v preteklem letu.** Pred dnevi je imela Zadružna zveza v Ljubljani redni letni občni zbor, ki ga je vodil predsednik g. Bogumil Remec. Zavod za zadružništvo pa je zastopal g. Antonio Bertoldi. Iz poročil je razvidno, da je imela zveza ob koncu leta 1940. na svojem takratnem področju 793 članic, leta 1941. jih je pristopilo 45 in odstopilo 9. Ob koncu lanskega leta jih je ostalo v Ljubljanski pokrajini 238. Članice so razdeljene takole: 129 jih je vpisano v zadružni register trgovinskega sodišča v Ljubljani, 109 pa v Novem mestu. Od skupnega števila je 98 kreditnih zadrug, 49 nabavnih in prodajnih, 27 stavbnih, 18 živinorejskih in pašniških, 13 mlekarskih, 10 kmetijskostrojnih, 3 vinarske, 3 vodovodne, 3 obrtne 2 osrednji, 1 zadružna elektrarna in 11 raznih zadrug. Bilančna vsota računskega zaključka za leto 1941. je 51.5 milijona lir, poslovni presežek v znesku 862.711 lir pa je bil po sklepu zbora dodeljen rezervnemu skladu.

= **Registrsko sodišče v Kranju za Gorenjsko in za Mežiško dolino.** Z odredbami načelnika civilne uprave v aprilu je bilo uvedeno na Gorenjskem celotno trgovinsko, menično in čekovno pravo, kakršno je v veljavi v koroškem državnem okrožju. Istočasno je bilo odrejeno, da se na Gorenjskem ustanovi trgovinski in zadružni register. Te dni je bilo okrajno sodišče v Kranju določeno za registrsko sodišče za vso Gorenjsko z vključeno Mežiško dolino.

= **Hrvatska ima tri milijone ovc.** Reja ovc je eden izmed glavnih pridobitnih virov gorskih pokrajin na Hrvatskem, zlasti v kraškem gorovju. Pri nedavnem štetju živine so našteli okroglo tri milijone ovc. Kot nadaljnjo nalogo hrvatske živinoreje vidi hrvatska vlada v izboljšanju kvalitete plemenskih ovc.

= **Povečana industrijska produkcija v Bolgariji.** Bolgarska industrija je mogla po uradnih podatkih povečati svojo celotno produkcijo tudi v l. 1941. kljub težkočam okoli nabave sirovin, premoga in drugih potrebščin. Lanska industrijska produkcija je narasla nasproti letu 1940. za 5.9% in nasproti letu 1939. na 18.1%. V celoti je bilo v bolgarski industriji leta 1941. okoli 21 milijonov delovnih dni, kar ustreza celotni mezdi 1603 milijone levov. V letu 1940. je bilo samo 20 milijonov delovnih dni s skupno mezdo 1277 milijoni levov, kar pomeni izraženo v odstotkih povišanje števila delovnih dni za 4.9% in povišanje celotne mezde za 25.5%. Iz tega sledi, da se je posamezna dnevna mezda dvignila v letu 1941. nasproti predhodnemu letu za 19.6%. V istem času je uradno preračunavajoči se življenjski indeks narasel za 23%.

= **Letošnji sadni izvoz iz Madžarske.** Izvoz sadja iz Madžarske se bo v tem letu ustrezno sklenjenim trgovinsko-političnim sporazumom usmerjal v glavnem v Nemčijo in Protektorat, vendar pa je madžarski urad za trgovino s tujino sklenil zaključke tudi s Švico, Švedsko in Finsko, kamor se bodo izvažali grozdje, breskve in paradižniki. Spričo velikih pozeb v zadnjih letih pa je računati z znatno manjšim izvozom sadja. Za prevoz madžarskega presnega sadja v Nemčijo je pripravljeno 540 hladilnih vagonov. Kakor pravijo zadnje vesti, bo letošnja letina grozdja na Madžarskem prav ugodna.

= **Izkoriščanje rumunskih ležišč nafte.** Glede na novi zakon o nafti se je že začelo združevanje manjših in večjih podjetij. S tem, da je bilo pred kratkim porazdeljeno ozemlje, ki je bilo v rokah države, v 12 geoloških struktur, je bil ustvarjen prvi pogoj za skupno izkoriščanje teh večjih ležišč nafte. Izmed 12 geoloških struktur je že osem izročeno združenim družbam v izkoriščanje. Za ostale štiri se še vrše pogajanja. Za že oddanih osem struktur so predvidene investicije v celotnem znesku dveh milijard lejev.

= **Za vojne porcije tudi samo vojne cene.** Iz Berlina poročajo: Te dni sta izdala državni komisar za tvorbo cen in državni tajnik za tujski promet odlok glede novih smernic za tvorbo cen v gostinski in hotelski obrti. Cene se morajo znižati glede na načelo: za vojne porcije tudi samo vojne cene. Po tem odloku se morajo jedi poceniti za 5 do 15% glede na krajevne razmere. Porcije pa morajo ostati po količini enake. Tako imenovani hotelski zajtrk se moral nasproti takemu zajtrku v začetku vojne poceniti za 25%. Izvedba akcije za znižanje cen v gostinskih in hotelskih obratih se mora izvršiti do 1. septembra letošnjega leta.

= **Luksuzni davek v Švici.** Iz Berna poročajo: O nameravani uvedbi zveznega luksuznega davka so znane že nekatere podrobnosti. Zaenkrat se vino ne namerava pritegniti v to obdavčenje. Vendar se bo povišani prometni davek nanašal tudi na vino. Misel posebnega davka na vino v steklenicah se je opustila. Luksuzni davek pa se bo plačeval od penečih se vin. Luksuzni davek se daije ne bo pobiral od svilenih izdelkov, srebrnih in jeklenih ur in prav tako ne od umetniških izdelkov vseh vrst, ker zvezna vlada ne želi otežiti umetnikom eksistenco. Nova davčna lista bo v kratkem objavljena za javnost.

= **Slovaška nima brezposelnih.** V Slovaški so letos brezposelnost čisto odpravili. V marcu je bilo nezaposleno še nad 34.900 oseb, a junija so že vse te osebe dobile delo in je nastopilo že znatno pomanjkanje delovnih sil.

= **Ameriške cene v trgovini na debelo.** Cene v živilski trgovini na debelo v Zedinjenih državah so v zadnjih 12 mesecih poskočile okroglo za šestino. Veletrgovinski indeks je znašal ob koncu julija letos 98.9 nasproti 86.7 ob koncu julija leta 1941. Samo kmetijski pridelki so se v tem času podražili od 86.7 na 90. Dvig farmerskih produktov je že povzročil delno odplačilo okroglo 10 milijard dolarjev znašajočih dolgov, ki so jih morali napraviti farmerji v zadnjih 20 letih.

Ukinitev preluknjanih znamk

Rim, 16. avg. s. Ministrstvo za promet, glavno ravnateljstvo pošte in brzojava, opozarja občinstvo, da je za ves čas trajanja vojne ukinjena uporaba znamk, ki bi bile preluknjane s črkami ali številkami. Da bi mogle ustanove ali tvrdke razpečati svoje zaloge teh znamk, se bo njihova uporaba dopuščala do 30. septembra tega leta, nakar bodo vzete iz prometa.

Angleške bombe na Afganistan

Ankara, 16. avg. s. Po semkaj dospelih informacijah so angleška letala preletela ozemlje Afganistana in odvrgla bombe na obmejne kraje. Zabeležiti je bilo 7 mrtvih in 4 ranjene. Britanska vlada se je pri vladi v Kabuli opravičila in plačala primerno odškodnino družinam žrtev.

Portugalska ščiti svoje otoke

Lizbona, 15. avg. s. Vojni minister je imenoval nove vojaške poveljnike na Azovskem otočju, Madeiri in Kapverdskem otočju. Glede na sedanje izjemne razmere so bila ta poveljstva zaupana oficirjem, ki bodo razpolagali z vrhovnim poveljstvom vseh oboroženih sil. Portugalskih čet na teh otokih je vedno več.

Ponesrečen ameriški bombnik

Lizbona, 16. avg. s. Doznava se iz New Yorka, da je v državi Massachussetts treščil na tla severnoameriški bombnik s štirimi člani posadke. Večji del posadke je izgubljen.

Črnci v ameriški letalski službi

Buenos Aires, 16. avg. s. Iz New Yorka poročajo, da je severno-ameriški general Arnold izjavil, da je 34 pilotov črncev pravkar zaključilo vojno pilotsko šolo in da jih bo nadaljnjih 73 v kratkem dokončalo pilotske vežbe. General je pripomnil, da bodo črnci opravljali tudi posle letalskega moštva na posameznih letališčih. Ko bo sestavljena prva popolna eskadra z osebjem črncev, bo mogoče preizkusiti možnosti nadaljnjih formacij s pripadniki te rase.

Veliko zborovanje španskega delavstva

Madrid, 16. avg. s. Veliko zborovanje falangističnih in sindikalnih zvez bo 20. t. m. v Vigu. Mobilizirali so skoro vse ribiško brodovje, da bi lahko prevozilo iz raznih krajev pokrajine kakih 30.000 delavcev. Pričakujejo, da bo na tem zborovanju spregovoril tudi general Franco.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 18. avgusta ob 17.30: Zaljubljena žena. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Sreda, 19. avgusta ob 17.30: Vdova Rošlinka. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Četrtek, 20. avgusta: zaprto

Petek, 21. avgusta: zaprto

Sobota, 22. avgusta: ob 17.30: Poročno darilo. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol

V torek ponovi Drama ob 17.30 Cenzatovo igro »Zaljubljena žena«. Igra o zakonskem trikotniku, v katerem se borita žena in ljubica za ljubezen moža. Delo je življenjska komedija umerjenega značaja, ki pokaže, kako lahko reši sodobna, pametna in čustvena žena zakonsko krizo. Igrajo: Severjeva, Vida Juvanova, Nablocka, J. Boltarjeva, Nakrst, Gregorin, Peček, Brezigar. Režija: prof. Šest, inscenacija inž. Franz.

Cvetko Golar: Vdova Rošlinka, zabavna zgodba iz našega kmečkega življenja. Naslovno vlogo igra Polonca Juvanova, ženina Janeza Ivan Cesar, Manico — Vida Juvanova, Tončko — Sancinova, Balantača — Košič, Jernejca — Bratina, Gašparja — Raztresen, Tinčeta — Podgoršek. Režija: Fran Lipah. Ponovitev v Drami v sredo 19. t. m. ob 17.30. Cene zelo znižane, od 10 lir navzdol.

Radio Ljubljana

TOREK, 18. AVGUSTA 1942-XX

7.30: Melodije in romance. 8.: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 12.20: Operna glasba. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Koncert sopranistke Rezike Lipušček-Koritnikove. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Orkester pesmi vodi dirigent Angelini. 14.: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec, sodeluje violinist Karlo Rupel — Simfonična glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert pianista Bojana Adamiča. 17.45: Pisana glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Simfonična glasba. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Koncert tria Emone. 21.10: Koncert Komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec. 21.35: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermelj — violina, Č. Šedlbauer — čelo). 22.15: Pisana glasba. 22.45: Poročila v italijanščini.

Spomini na staro Ljubljano

Zasebne šole, internate in druge zavode je tudi že imela takratna Ljubljana. Pred 70 leti je bil v Auerspergovi palači internat za deklice, ljudska šola in otroški vrtec — institut Rehn. V hiši meščanske imovine je bil internat za deklice, Institut Cath.: — Na Mestnem trgu je bil internat in ljudska šola za dečke. Obiskovali pa so to šolo tudi Slovenci in nekaj Italijanov. Na sedanjem Krekovem trgu je imel direktor Mahr svojo trgovsko šolo in internat. To šolo so zlasti obiskovali sinovi trgovcev in obrtnikov iz Ljubljane, v internatu pa je bilo v teku let mnogo dijakov iz Dalmacije in Srbije, ki so prišli v Ljubljano, da se izobrazijo v trgovski stroki ter se priuče nemščine. Šola je bila prav dobra, disciplina stroga.

Ne smem slednjič opustiti še skromne šole v Florijanski ulici, tik florijanske cerkve. Napis je bil nad vhodom v hišo na veliki deski: »Kleinkinder-Verwahrungsanstalt«. Ljudstvo pa jo je vsesplošno imenovalo »ta usrana šola«. Vanjo so hodili otroci v predhodni šolski dobi, od 4. do 6. leta. Šola je bil torej otroški vrtec, ustanovljen iz neke ustanove, podpiran pa tudi od premožnih ljudi. Voditelj je bil star gospod, rekli so mu profesor Muha; imel je za pomočnico malo, prijazno gospodično, ki ji je bila prideljena še postrežnica za otroke. V poletnem času so bili otroci na vrtu, ki je bil senčnat in opremljen s klopicami. Profesor Muha je dečke učil telovadbo, samo korakanje. Spredaj je korakal Muha, ki je držal svojo debelo palico ob ramenu kakor puško, za njim pa so stopicali v gosjem redu dečki. Deklice je imela pod nadzorstvom gospodična, ki se je z njimi igrala. V zimskem času so bili vsi otroci v šolski sobi, v prvem nadstropju. Spredaj so sedele v klopeh deklice, zadaj dečki. Bil je največkrat nazorni nauk in je Muha pripovedoval po slovensko, prav tako učiteljica. Bil je pa včasi tudi pouk v računstvu, branju in petju. Učitelj je postavil na šolski oder veliki računski stroj, prav tak, kakršnega imajo po ljudskih šolah in je štel kroglice: eins, zwei, drei . . . in tako dalje prav do sto. Otroci so za njim ponavljali. Pri branju je potem učitelj pritrdil na šolsko desko tablo s črkami in besedami, vse v gotici. Razlagal je črke in besede, potem pa takoj izpraševal. Učencem vse to ni šlo v glavo, učitelj se je jezil in nekatere lasal, ker so imeli slabo glavo. Prišle so potem deklice na vrsto; te so bile bistroumnejše in so dobro ponavljale učiteljeve besede. Med poukom je bilo večkrat tudi petje. Tudi jaz in mlajši brat sva hodila v to šolo. Oče in majo mati sta imela dosti opravka in sta bila vesela, da sva bila čez dan odsotna. Vsako leto, na dan nedolžnih otročičev, o božiču je bil na šoli prazničen dan in preizkušnja. Učiteljica je rekla, da bo »prifenga«. Ves teden smo se otroci vadili hoditi proti odru, se priklanjali najprej na desno, potem na levo, naposled pred odrom. Prišel je slovesen dan. Stopile so v dvorano odlične dame, potem gospodje, med njimi stari tovarnar Samassa in gospod župnik Köstl, jako fin in prijazen gospod. Nosil je vedno lepo svetle črne škornje in cilinder. Bil je nekak nadzornik šole. Vzel je v roko veliko rdečo knjigo in je iz nje nekaj bral, najbrž kroniko minulega šolskega leta. Zatem je bila obdaritev otrok. Vsak je dobil darilce; dečki hlačke, nogavice, deklice predpasnike ali robce, povrhu pa vsak še masleno štruco in smrekovo vejico. Nato je bil razhod; odšli so gospodje in dame, za njimi otroci. Z bratom nisva bila posebno zavzeta za hlačke in robce; te sva kar na stopnicah razdelila med »kolege«, a štruco sva obdržala, ker je bila lepa in je tako dobro dišala. Mati nama je prišla naproti in naju izpraševala, kje imava še kako darilce poleg štruce; povedala sva ji, da sva storila po zgledu sv. Martina. Nu, pa ni zamerila. Vsa obdaritev je precej stala, saj je bilo na šoli okrog 100 otrok. Denar so nabrale gospe, kakor je to tudi še dandanes navada. — Spominjam se iz prve šolske dobe: brat in jaz sva nalezla pozimi oslovski kašelj in sva ostala dolgo časa doma. Profesor Muha sreča mojega očeta in ga vpraša, če prideva spet kmalu v šolo. Da, je rekel oče prav kmalu. Nato je svetoval resni gospod Muha: »Veliko sta obadva zamudila pri pouku, svetujem Vam, da obadva obiskujeta na šoli posebne ure, plačati bo treba za vsakega na mesec 50 krajcerjev«. Oče pa o posebnih urah ni hotel nič vedeti. Prav rad se spominjam časov, ko sva hodila z bratom dve leti v to šolo. Bila sva srečna in vesela, ko sva dan za dnem capljala po Florijanski cesti. Moj brat je bil na šolo še posebno ponosen. Ni res, zlata je ta šola!« Na stara leta moram tem besedam pritrditi. Bil je to najlepši čas nežne mladosti, ko smo uravnali prve korake v življenje.

E. Josin

Čudež blaženega Angela v Cuneu

Verno ljudstvo tolmači vzgib svetnikovega trupla, da bo vojna kmalu zmagovito končana

V Cuneu so v torek imeli domači praznik blaženega Angela, ki je eden izmed treh največjih praznikov mesta — poleg njega meščani nadvse slovesno proslavljajo še sveti post in sv. Martina. Z žegnanjem je združen sejem, ki je bil včasih največji v letu, saj je brez prestanka trajal po cela dva tedna. Vesele prireditve na sejmišču so se menjavale s cerkvenimi svečanostmi blaženemu Angelu Cartelliju na čast.

Brat Angelo je bil član frančiškanskega minoritskega reda in je umrl leta 1495 v visoki starosti 85 let. Njegovo truplo se je skozi stoletja čudežno ohranilo in množice vernikov romajo k njemu v cerkev sv. Marije od angelov od blizu in daleč, da ga poprosijo za priprošnjo pri Bogu. Češčenje blaženega Angela je bilo od nekdaj zelo razširjeno in globoko zakoreninjeno v ljudstvu. Njegovi življenjepisci so potomcem ohranili neštete primere, kako se je sveti brat po svoji smrti prikazoval v najtežjih trenutkih svojega ljudstva. Ko so Francozi oblegali Cuneo, se je javljal vernikom in sobratom s kupol cerkva in po samostanih, kadar so vihrale najsilovitejše bitke, in sredi ognja je njegov lik poklekal v molitvi k Bogu. Če je proščenje za njegov god v teku časa izgubilo nekaj zunanjega sijaja, češčenje svetega brata samo ni niti za trohico upadlo.

Veliko zaupanje, ki ga ljudstvo goji do svojega zaščitnika, se nazorno izpričuje zlasti v času vojne. Tudi na začetku sedanjega svetovnega spopada so množice hitele k spravnim in priprošnim molitvam na njegov grob. Vsako leto iznova je njegovo čudežno ohranjeno truplo, ki je še danes kakor pred 400 leti, predmet občudovanja in češčenja. Ko se je v torek sredi ogromne procesije vernikov njegovi krsti približala tudi neka žena, mati vojaka na fronti, in je blaženega minorita iz vsega srca zaprosila, da bi se sin že kmalu vrnil iz zmagovite vojne, je sredi molitve opazila, kako so se svetniku zganile noge. Na mah je po vsej cerkvi od ust do ust šel glas: »Blaženi Angelo je zganil noge. Kmalu bo vojna zmagovito končana.« Ta vera ni brez osnove, zakaj v prvi svetovni vojni so verniki na god blaženega Angela opazili podoben pojav, ki so ga takrat prav tako tolmačili kot znamenje za bližnji zmagoviti konec vojne. Leta 1918 se je to pričevanje izkazalo kot resnično.

Na sejem, ki je bil združen s proščenjem, so se tudi zgrnile množice prodajalcev in kupcev od blizu in daleč. Živahna je bila zlasti kupčija z živino, dobro pa je bil sejem založen tudi s sadjem, zelenjavo in perutnino.

V izbiri med tobakom in čokolado

so se Nizozemke v ogromni večini odločile za tobak

Nizozemci od nekdaj uživajo sloves strastnih kadilcev, Nizozemke pa so znane kot nič manj goreče uživalke bombonov in slaščic. Z vojno so zavladale nove, strožje razmere, ki takim uživaškim razvadam niso čez mero naklonjene, a Nizozemci so vendar tolikšni kavalirji, da skušajo ženskam ustreči, kar se da. Po slaščičarnah v nizozemskih mestih se še zmerom dobi marsikaj za pod zobke, tako da do nedavna ni zmanjkalo ne čokolade ne tort. Kmalu pa so Nizozemke dobile priliko, da se kavalirjem izkažejo hvaležne.

Nedavno je bila na Nizozemskem uvedena prodaja tobaka in tobačnih izdelkov na nakaznice. Moški v starosti od 18. leta dalje imajo pravico do 40 cigaret na teden ali do ustrezajoče količine tobaka ali cigar. 4o cigaret na teden — to je kajpak zelo skromna količina, saj jih strasten kadilec mirne duše toliko na dan požene v zrak. Vsaka žena v starosti nad 25 let pa ima pravico do 10 cigaret na teden. Ta količina pa je pri kadilcih obojega spola navezana na važno težko odločitev: tisti, ki si je izbral cigareto, se mora odreči torti in čokoladi. Vsak kadilec ima namreč na izbiro, da sprejme ali nakaznico za cigarete ali ustrezajočo nakaznico za nakup čokolade in slaščic. Oblastva, ki imajo opravka s to rečjo, so se prvi trenutek pošteno začudila, ko so številke pokazale, da se je nesorazmerno več žena odločilo za tobak kakor za čokolado. Od treh milijonov moških se je samo 100.000 upravičencev namesto za tobak odločilo za slaščice, a od 2,250,000 žensk je čokolado izbralo 950.000.

V javnosti tolmačijo to razmerje na ta način, da se je množica Nizozemk odrekla čokoladi in slaščicam samo zato, da bi s skromnim deležem cigaret, ki jim pritiče, podprle moža ali svojega dragega. Čeprav je na Nizozemskem tudi med pripadnicami nežnega spola kajenje zelo razširjeno, iz teh številk še nikakor ne moremo sklepati, da bi bilo med Nizozemkami v resnici več tobakaric kakor sladkosnedk.

•••

»Rudi mi je snoči dejal, da sem njegova sanja.«

»Komično! Meni pa je pred nekoliko dnevi dejal, kako strašno se mu vedno sanja!«

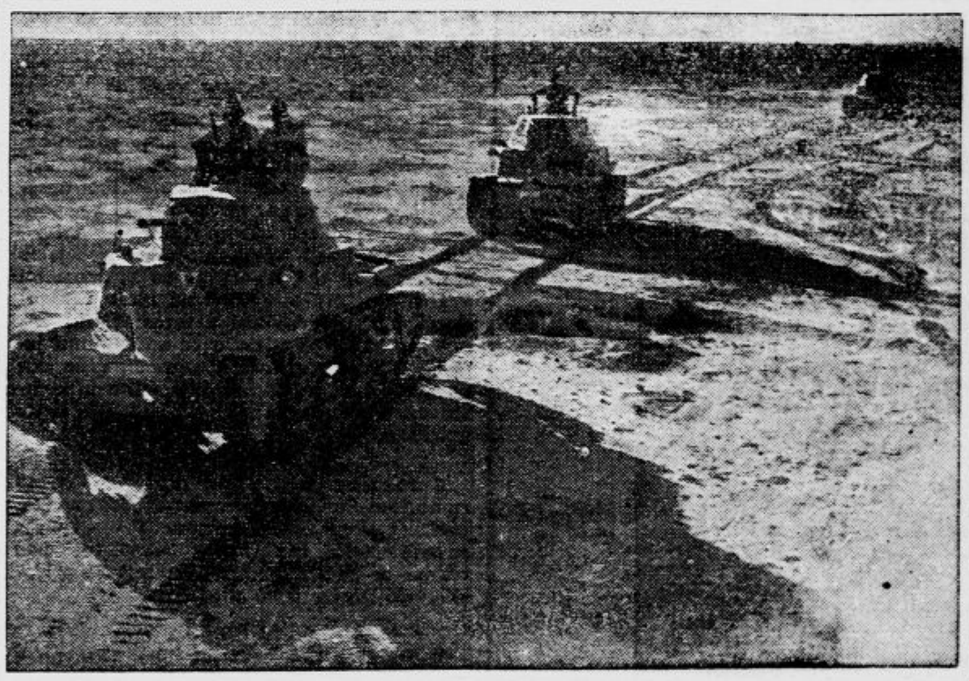

Carri armati italiani affluiscono verso la zona d'impiego sul fronte egiziano — Italijanski oboroženi vozovi na poti proti operacijskemu ozemlju na egiptski fronti

Jerici Zemljanovi ob slovesu

I.

Ali ni vsa zemlja ogromna solza, ki se njenemu bolečemu lesketu ne more ubraniti niti eno oko? Stoimeno trpljenje, duševno in telesno, je izumila za človeška srca zlokobna Usoda. Vsemočna in vsevidna si utare pot v sleherni stan. Kje je še srce srečno, veselo in sproščeno?

Tudi do Tebe, Jerica, je prišla. Nista je ustrašila mir in tišina Tvojega doma, skromna sreča Tvoje samote. Ni našla družinice, da bi jo razbegla in raztepla kakor jesenski piš zrahljane liste z onemoglih dreves.

Našla Te je sámo in Tvoje rože, ki so brezskrbno in zaupljivo dehtele v sončni dan. Še ni prišel njih čas. Še sije sonce in v neskončni ljubezni, v slehernem žarku daruje drobec samega sebe, izživlja se za njihovo življenje.

Tedaj je segla po Tebi.

Vcepila Ti je temno rožo Smrti v sprejemljivo telo. Temna roža Smrti vzklije le na najžlahtnejši gredici, raste, se razpleta in bohoti v strupene poganjke, nedognana, še zagonetna kljubuje vedi in pije življenje, da sama živi.

Zvršilo se je. Jerica, Ti, ki Te je bila sama dobrota, darežljivost in usmiljenje, ki si utešila glad stotinam siromakov, umetnica kuharske vede, ki si postregla trem kronanim glavam, si morala umreti od gladu. Stoimeno bolest je izumila Usoda človeškim srcem in izbere poroglijvo, da najbolj zadene.

Zdaj se oklepajo Tvoje dobrotne, bledo roke ljubeče Njega, ki je simbol trpljenja in rešenja. Tožna naša zemljica se je razgrnila in Ti šepoče:

Kako si me ljubila, znam,
zrahljala nežno sem Tvoj hram.
Kot mati Te objela bom,
Te na srce prižela bom.
Od trudnih potov se spočij,
najslajši bo Tvoj večni sen
kakor neurje živih dni!

Marija Grošljeva

II.

V vsemirju so se užigale in padale solzé sv. Lavrencija, ko se je Tvoj dan nagibal k zatonu. Utrnila se je zvezda Tvojega življenja in svetel žar je ostal za njo.

Moja misel je v davnini, ko si bila dijakinja učiteljišča in sem Te slišala prepevati ob zvokih strun. S pesmijo in petjem si me pritegnila k sebi in spremljali sva se v življenju z besedo in mislijo.

Ni dolgo od dneva, ko si stala pred vrtom za Narodno galerijo. Tiho sem stopila k Tebi in Ti z roko zakrila oči. Veseli sva bili srečanja in rekla si:

»Kar je roža, kar je cvet, to je vse moje. Pred vsakim vrtom se ustavim, občudujem in uživam lepoto, ki jo objema in boža moja ljubezen do narave in vsem cvetnim čašam želim, da bi dolgo cvetele in razveseljevale vsako srce, ki se pogovarja z njimi«.

Prvič sva se srečali ob petju in zvenečih strunah, zadnjikrat, v nesluteno slovó, pred cvetočimi gredami.

Komur je dano po božji milosti, da mu na poti v večerno zarjo ne izzvenijo pesmi srcá in ne zvénejo rože srcá, ta nosi v sebi vso sončno, tiho srečo do poslednjega diha, njegov zadnji srčni utrip pa razlije to blaženost na obraz, kjer še po smrti odseva pokojnikova lepa, plemenita duša, ki je živela v njem.

Tebi je bilo to dano v življenju in v smrti.

Poslovila si se na vigilijo Vnebovzetja, da si praznovala Veliko mašo s svojimi najdražjimi, z očetom, mamo in bratom, ki so odšli pred Teboj.

Tovarišica moja, odšla si ob času, ko dehti ajdino poljé in pridne čebelice, Tvoje vzornice, šumijo po razorih dišečega ajdinega cvetja.

Spomin na Tebe mi bo lepa pesem v glasovih nežnih strun, ovita v sladki rožni vonj naših vrtov in našega poljá.

Črna zavesa je zagrnila Tvoje življenje, odgrnila pa se Ti je zavesa v zarje večnosti in tja Te pozdravlja Tvoja tovarišica

Mara J. Tavčarjeva.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 27-letni vratar Ignac Jelen, 32 letna Hermina Mlinaričeva in 89 letni bivši razkuževalec Ignac Grajšek. V Št. Lenartu v Slovenskih goricah je umrl 71 letni industrijec Rudolf Brucker.

V Celju so pretekli teden zabeležili 22 porodov, 9 porok — Poročili so se: — Maksimilijan Flajs in Justina Razborškova, Anton Pilih in Albina Pungerškova, Avgust Maček in Marija Čatarjeva, Viktor Jug in Marta Vidičeva, Ivan Planinšek in Marija Jagodičeva, Vincenc Mešič in Ana Bantnerjeva, Rihard Banič in Frida Höglova, Mihael Turnšek in Marija Kuglerjeva ter Friderik Obad in Elfrida Levičerjeva.

Okrožni dan mariborskega podeželskega okrožja, prirejen zadnja dva praznika v Slovenski Bistrici, je privabil precej udeležencev. V soboto zvečer je bil javni koncert, potem pa predstava filma »Triumf volje«. V nedeljo zjutraj je bila budnica, potem pa jutrnja slovesnost z geslom »Plug in meč varujeta domovino«. Na javnem zborovanju ob 10. je govoril zvezni vodja Heimatbunda Franc Steindl. Prirejeni sta bili dve razstavi in sicer zbirka Dürerjevih tiskov »Albertina« ter pregled dosedanjega dela Heimatbunda v mariborskem podeželskem okrožju. Obe razstavi sta v šoli. Okrožno vodstvo je izdalo za okrožni dan posebno knjižico z različnimi podatki o življenju in delu v tem okrožju, ki je drugo največje na Spodnjem Štajerskem in ga vodi inž. Doboczky.

Na gradu Vurbergu se je v petek, dne 14. t. m. pričel prvi ženski tečaj za sodelovanje v Heimatbundu. V tečaj so bile sklicane voditeljice ženskih uradov pri okrožnih in krajevnih vodstvih. Tečaj bo trajal 10 dni.

Šlezijska skupina, ki je prispela gostovat na Koroško in na Spodnjo Štajersko, je zaključila svoje potovanje v Brežicah. Na raznih krajih brežiškega okraja je priredila razne nastope z igrami in plesi. Šlezijska skupina je s svojo godbo nastopala na poljubnem prizorišču, bodi sredi vasi, na travniku ali pod kozolcem.

Žrtev steklega psa. Najemnik in tesar Janez Krajner iz šentflorjanske občine je gnal kravo domov, ko ga je nenadno napadel potepinski bernhardinec brez nagobčnika. Pes se je zakadil kravi proti gobcu, da se je žival splašila in podrla svojega gospodarja na tla. Stopila mu je z nogo na trebuh in je mož obležal hudo poškodovan. Pes je bil bolan in so ga morali ustreliti. Prav tako bodo morali pokončati kravo, medtem ko so gospodarja prepeljali v bolnišnico.

Oko je izgubil. V brežiškem okraju je bil cestni delavec Anton Margoš zaposlen pri cestnih delih, ko mu je nenadno priletel kamen v levo oko. Razbil je očali in je oko tako hudo prizadel, da so mu ga morali na kliniki v Gradcu odvzeti z operacijo. Nadalje se je na obeh očesih nevarno poškodoval Janez Pirš iz Maribora, ki so ga prepeljali v bolnišnico.

Nesreče. Pri podiranju drevja se je precej nevarno ponesrečil 18 letni Jože Veber iz mariborske okolice. 25letni slaščičar Jakob Kokot iz Maribora je padel s kolesa in se polomil po nogah. 14 letni Henrik Fleischacker se je na vinarski šoli v Mariboru nevarno vrezal, 56 letna hišna posestnica Leopoldina Kranjčeva si je pri padcu zlomila nogo.

O pretresljivi nesreči, ki se je primerila pri spravljanju žita v nekem štajerskem kraju, poročajo listi: »Na nekem kmetskem posestvu so spravljali otepe slame v kozolec. Slamo je podajal dninarici 66 letni posestnikov brat Anton Baumgartner. Po nesrečnem naključju pa so ženski ušie vile iz rok in so zadele Antona, ki je gledal navzgor, naravnost v obraz. En rogelj mu je prodrl skozi levo očesno duplino 8 cm globoko v glavo in se je nesrečnik na mestu zgrudil nezavesten. Zdravnik mu je po daljšem trudu spravil konico iz glave, nakar so ranjenca pripeljali v bolnišnico v Gradcu, kjer se bori s smrtjo.

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase!

Obnovite naročnino!

KULTURNI PREGLED

Še pogled v delo naše drame

Za delo naše Drame v tej sezoni so predvsem značilna režiserska prizadevanja in široke možnosti v zasedbi posameznih vlog. V prejšnjih sezonah je bilo čutiti — zlasti proti koncu sezone — da so posamezni vodilni igralci preobremenjeni in zato utrujeni. Osredotočenje najboljših slovenskih igralskih sil okrog ljubljanske Drame je omogočilo vodstvu večjo in v umetniškem oziru smotrnejšo gospodarnost z njimi, tako da je izginila prejšnja preobremenjenost protagonistov, s čimer so mogle posamezne vloge bolj dozoreti, a vse delo naše Drame je kljub vojnim razmeram dobilo večjo prožnost in vsaj z igralske strani pester potek. Občinstvo je moglo pri tem spoznati vrsto igralskih osebnosti., ki so prej nastopali pri nas le ob izrednih gostovanjih ali se tega ne. Ob tej priliki se je pokazalo, da je bilo naše gledališko delo tudi izven Ljubljane na lepi stopnji, zakaj nekaj teh zelo uporabnih igralk in igralcev se je moglo razviti do sedanje višine samo na odru, ki so mu bili postavljeni izrazito umetniški smotri in kjer so uspešno premagovali z višjimi estetskimi merili prelahko provincialno samovšečnost. Sodelovanje teh sotrudnikov naše Drame se je občutilo v njeni letošnji sezoni kot značilen igralski plus, kot pozitivna postavka v njeni umetniški bilanci.

Če upoštevamo samo devetnajst vprizoritev, ki so v zvezi z abonentskim ciklom, je bila zunanja podoba režiserskih nastopov naslednja:

Režirali so: dr. Bratko **Kreft** (Katarina Medičejska, Hamlet), prof. O. **Šest** (Dva bregova; Bog z vami, mlada leta; O ta mladina; Rokovnjači; Zaljubljena žena; Poročno darilo), ing. arh. B. **Stupica** (Nocoj bomo improvizirali; Boter Andrash; Človek, ki je videl smrt; Šola za ženo), Milan **Skrbinšek** (Dom, Voda), Jože **Kovič** (Lepa pustolovščina; Ifigenija na Tavridi; Kralj na Betajnovi) in Fran **Lipah** (Vdova Rošlinka.

Skoraj vsak teh režiserjev zastopa individualiziran dramaturški okus in delno celo samostojno stilno pojmovanje odrskega življenja. Režije prof. O. Šesta so po več ko dvajsetletnem udejstvovanju tega razgledanega gledališkega teoretika in praktika dobile že neko, dejal bi, tradicijonalno noto. Njegov umerjeni realizem je posebno primeren za meščanske ali plemiške igre, ki jim je treba dati kar moči verno in učinkovito odrsko podobo, igre, ki niso bile niti spisane zaradi kakšnih posebnih miselnih ali estetskih poudarkov ter niso primerne za eksperimente. Take so zlasti igre iz rodbinskega in ljubezenskega življenja. V Leskovčevih »Dveh bregovih« je režiser zastavil svojo izkušenost za uspeh dramatsko problematične, vendar igralsko dovolj hvaležne slovenske drame socialnega značaja. Njegova dramaturška rešitev posameznih, zlasti še osebnih vprašanj te igre ne pomeni seveda zadnje besede, vendar je treba priznati, da je v veliki meri izčrpala možnosti Leskovčevih naturalističnoidealističnih podob iz našega malomestnega brezna.

Dr. Kreftova režija Alessijeve »Katarine Medicejske« je bila izvedena s tisto širokopoteznostjo, ki odlikuje vsako režijo tega našega nadarjenega dramatika in dramaturga. Zgodovinska razgibanost in machiavellistična tendenca igre, dve posebni značilnosti tega Alessijevega dela, sta se prepetali z močno dinamiko značajev, konfliktov in hrupnih vnanjih dogodkov. Kreftov »Hamlet« ni bil nov, vendar je s svojim poudarkom aktivistične borbe zoper zlo za razliko od skepticizma in neodločnosti v prejšnjih zasnovah »Hamleta« učinkoval osvežujoče. — Z arh. Stupico se je vrnil na naš oder režiser, ki skuša biti še zdaj do neke mere zvest vzorom in stilnim eksperimentom v dobi svojega umetniškega »Sturm und Dranga«. Ostala mu je tista odrsko stvarjalna širina in smelost, kakor jo poznamo izza časa povojne »diktature režiserjev«, vendar je sedaj mnogo pozitivnejša v uvaževanju potreb in okusa domačega gledališkega okolja in naše tradicije. Iznajdljivost arh. Stuice se je uveljavila zlasti v Pirandellovem komadu »Nocoj bomo improvizirali«, v burkaškem baroku »Botra Andrasha« in v zahtevni režiji Molièrove »Šole za žene«. Sodelovanje arh. Stupice pomeni nedvomno pridobitev in umetniško osvežitev našega gledališča. — Milan Skrbinšek in Fran Lipah sta v zadnjih sezonah režirala predvsem domača dela, ki zajemajo pretežno naš kmečki svet. Tako je Skrbinšek znatno pripomogel k uspehu Jalenovemu »Domu« in Vombergarjevi »Vodi«; njegovo režijo teh dveh iger je vodilo načelo realističnega prikazovanja okolja, situacij in značajev ter stremljenje po ansamblski igri, ki bi verno odražala kmečke kolektive. Lipahova režija »Vdove Rošlinke« je ob nekoliko revidiranem besedilu in v večidel novi zasedbi do dobra izčrpala vse učinke, ki jih lahko nudi Golarjeva veseloigra. — Tri režije Joža Koviča so se odlikovale po trdni izdelanosti vseh podrobnosti; aristokratskosalonska komedija »Lepa pustolovščina« živo kontrastira s klasicistično linijo Goethejevega dramatskega speva o antiki in z robustnim domačim okoljem »Kralja na Betajnovi«. Kovič je režiser znatne izkušenosti in zanesljivega okusa. Ne pretirava v poudarkih in skrbi za kar najnaravnejši ton celotnega igranja. — Delo vseh teh režiserjev označuje že samo umetniška stremljenja naše Drame. Pridružiti jim je treba še inscenacijska prizadevanja in uspehe ing. arh. **Franza.**

Danes je treba poudarjati predvsem pozitivne točke, to pa seveda ne pomeni, da bi bile izpolnjene vse zahteve, ki jih lahko imamo v zadevah gledališke repertoarne politike, dramaturgije, režije in igre. Zavedamo se pa, da smo na prehodu. Kaj pripravlja gledališki umetnosti bodočnost, je težko uganiti. Mnogim so v spominu obsežni in koreniti vplivi, ki jih je imela na gledališče prva svetovna vojna, po kateri se je začelo zanj razdobje velikih eksperimentov, segajočih k samim stilnim osnovam dramatike, režije in igranja. Nedvomno bo gledališka umetnost tudi po sedanji vojni nastopila novo razvojno fazo, ki bo morda določneje ločevala med gledališčem ljudstva in med teatrom elit. — Naša Drama je dosegla svoj dosedanji razvojni višek tedaj, ko se je pod vplivom teorije in prakse Stanislavskega in njegovega gledališča razvil dotlej pri nas v tej popolnosti neznani čut za ansamblsko igro, za uravnovešenost vseh predstavljalnih deležev, za notranjo silo, iskrenost in pristnost slehernega, na videz še tako postranskega igralskega izraza. Ta razvoj so sicer prekinjali poskusi nove, »revolucionarne« dramaturgije, vendar ga niso mogli odvrniti s trdne linije nekega slovensko individualiziranega odrskega realizma z močnim nagibom k tako zvanemu »gledališču atmosfere«. V zadnjih letih smo se začeli spuščati navzdol. Medtem ko se je zmogljivost posameznih igralk in igralcev kvalitativno še povečala, je z druge strani opaziti, da ni več tiste krasne uravnovešenosti, strnjenosti vseh sestavin in budne pazljivosti za dognanost in doživljajsko silo manjših vlog. Tudi sodelovanje novih sil, ki smo jih dobili v zadnjem letu, je pokazalo, da opuščamo dramaturške nauke Stanislavskega in da se začenjamo vračati k sistemu »zvezdnikov«. Vzlic temu pa ta pojav ni mogel zmanjšati pomena, ki ga ima ta sezona prav z igralske strani.

Delo posameznih igralk in igralcev bi bilo tudi v tem sumaričnem pregledu vredno posebne pozornosti, vendar se je treba za sedaj omejiti samo na nekatere ugotovitve.

Poleg dejstva, da je naša Drama pridobila vrsto že zrelih odrskih umetnikov (E. **Kraljeva**, J. **Kovič**, Vl. **Skrbinšek** in drugi), je opaziti v tej sezoni, še bolj pa v dveh prejšnjih počasno, a že dovolj uspešno uveljavljanje mladega igralskega rodu. Pri nas ne storimo nič kaj dosti za selekcijo in za dobro strokovno vzgojo igralskega naraščaja, vzlic temu začenja nezadržno, s svojim talentom in s pridobljeno kulturo osvajati mesto, ki mu gre. Izmed mladih je zlasti Sever vzbudil in delno že izpolnil velike nadeje.

Izmed igralk in igralcev, ki so bili in so še stebri naše Drame, so nekateri nastopali bolj poredkoma in ne v vlogah večje-

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

296. Kje se je rodil Mohamed?

297. Kdo je bil Priamos in koliko sinov je imel?

298. Kaj je »Fata Morgana« in odkod to ime?

•

299. Krog

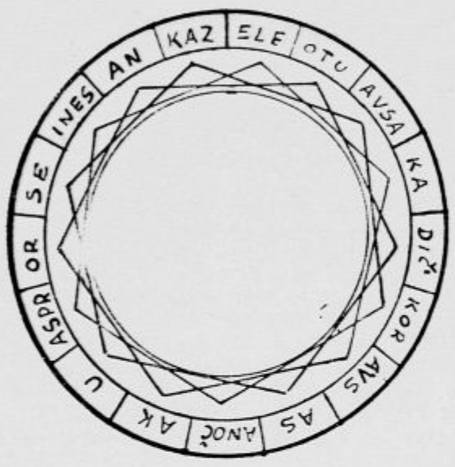

Pri pravilni rešitvi dobimo verz Antona Medveda.

•

300. Za bistre računarje

Štiri enaka števila moramo sestaviti tako, da nam dasta obe številki njihove vsote število samo.

***

Rešitve nalog 15. t. m.:

291. Navedena verza sta iz pesmi Simona Jenka »Zimski dan«.

292. Voda je boljši prevodnik toplote nego zrak, zato odvaja telesu toploto hitreje in zato jo občutimo tudi hladnejšo nego zrak iste temperature.

293. Temperament (lat. temperamentum = umerjenost) se imenuje nrav človeka, njegova prirojena ali privzgojena posebnost glede čustvovanja in mišljave ter nagnjenosti, kako prikazuje svojo notranjost. V glavnem razlikujemo četvero temperamentov, ki so: koleričen (kolerik) = vzrojljiv, silen, vročekrven, nagle jeze in razburljivosti; melanholičen (melanholik) = otožen, klavern, pobit, mrk, vdajajoč se otožnim mislim; sangviničen (sangvinik) = živ, živahen, vročekrven, polnokrven; flegmatičen (flegmatik) = umirjen, mlačen, leniv, prezirljiv.

Razlikovanje upravičujejo s tem, da se čustvovanje in mišljava ter prikazovanje notranjosti lahko razlikujejo po jakosti in hitrosti. Jakost je velika pri koleriku in melanholiku, majhna pri sangviniku in flegmatiku. Hitrost je velika pri koleriku in sangviniku, majhna pri melanholiku in flegmatiku.

Navedeno razlikovanje je uvedel Galenus (131.—201.), slaven rimski zdravnik, ki je spisal več medicinskih knjig (med temi tudi »de temperamentis«) in so te imele velik vpliv na medicino še v srednjem veku. Kakor so v starem veku sploh domnevali, da sestoji priroda iz štirih elementov: ogenj (= toplo in suho), zemlja (= mrzlo in suho), voda (= mrzlo in vlažno) ter zrak (= toplo in vlažno), tako je Galenus tudi domneval, da zavisi temperament od tega, kateri glavnih telesnih sokov prevladuje v človeku. Pri koleriku prevladuje žolti žolč (gr. hole ali holos), ki je topel in suh (kakor element ogenj). Pri melanholiku prevladuje črni žolč (gr. melas = črn, temnobarven, holos = žolč), ki je mrzel in suh (kakor element zemlja). Pri flegmatiku prevladuje sluz (gr. flegma = slina, sluz v krvi), ki je mrzla in vlažna (kakor element voda). Pri sangviniku prevladuje kri (lat. sanguis), ki je topla in vlažna (kakor element zrak).

Galenova domneva je že davno ovržena kot napačna, toda razlikovanje in imena so ostala v rabi. Živahnemu človeku pravimo sploh, da je »temperamenten«, dolgočasnež pa je »brez temperamenta«.

•

294. Delitev

Marelic je bilo 44. Ker so jih snedli v enakih delih, je prišlo na vsakega 11 marelic. Jožek jih je imel 17, pojedel jih je 11, torej jih je Bojanu oddal 6. Janezek jih je imel 15, pojedel jih je 11, torej jih je oddal Bojanu 4. Marko je imel 12 marelic, pojedel jih je isto toliko kakor Jožek ali Janezek, torej je oddal Bojanu 1 marelico. Orehi se morajo razdeliti v razmerju 6 : 4 : 1 in dobi Jožek pravilno 24 orehov, Janez 16 in Marko 4.

•

295. Križanka

Vodoravno: 1. El Alamein, 9. tohel, 10. oko, 11. ala, 12. me, 14. at(mosfera), 15. že, 16. matura, 18. vi, 19. c-dur, 20. li, 21. as, 22. kuna, 24. l. r. (lastnoročno), 26. okorel, 28. ni, 29. iz, 30. nos, 31. oje, 32. oliva, 35. Šentpeter.

Navpično: 1. etaža, 2. lole, 3. aha, 4. le, 5. Alma, 6. eo (ipso, po sebi), 7. Ikarus, 8. notar, 13. etc., 16. mi, 17. udar, 18. vino, 20. luknje, 22. kokoš, 23. ari, 24. l. l. (letošnjega leta), 25. pisar, 27. Ezop, 28. nove, 30. nit, 32. en, 34. le.

Vzmetni obroči za kolesa

Holandce so v šali imenovali narod kolesarjev. Dejansko te na cestah holandskih mest preseneti neštevilno koles. Kolesa so videti v ostalem neka posebnost malih dežel, kar opaziš med drugim na primer zlasti na Danskem. Gotovo je to v zvezi z ravnim značajem ozemlja in z relativno majhnimi razdaljami med poedinimi, gosto naseljenimi kraji. Mnogo Holandcev, ki delajo v mestih, pa prebiva tudi na deželi. Za te je kolo udoben pripomoček na poti do dela in z dela. Cenena japonska kolesa, ki jih je bilo dobiti že za deset goldinarjev, so storila istotako svoje, da se je to vozilo na Holandskem tako razširilo. Toda sedaj, v vojnem času, ne primanjkuje samo koles, temveč seveda tudi gumastih obročev. Potrebe vojnega gospodarstva ne dovoljujejo, da bi se razpoložljive zaloge surovin uporabljale za civilni promet. Tako so morali tudi na Holandskem misliti na to, da bi našli nadomestilo za gumaste obroče, in že nekaj mesecev sem je bilo čitati v listih vse mogoče predloge, ki naj bi to vprašanje rešili. Na cestah vidiš po drugi strani že kolesa, ki so si njih lastniki prejšnje gumaste obroče nadomestili na bolj ali manj bistroumen način. Večinoma gre pri tem za spiralne vzmeti — toda vzmeti so iz jekla in z jeklom je treba prav tako štediti.

Holandski osrednji zavod za industrializacijo je vzel v pretres tudi to vprašanje in pred kratkim je poskusil doseči rešitev, ki bi veljala za vse, s tem, da je razpisal nagradno tekmovanje za najboljša nadomestila za gumaste obroče. Tekmovanja se je udeležilo dosti več izumiteljev, kakor so pričakovali. Navzlic temu pa pravi omenjeni zavod ljudem, naj se ne vdajajo prevelikim nadam. Predloge, ki jih je prejel pri tem tekmovanju, je sicer proučil in našel je med njimi kopico izbornih, vendar pa mora sedaj premisliti še vprašanje, ali se bodo za primerne konstrukcije našle tudi zadostne količine surovin. V vsakem primeru pa tudi nadomestnih obročev ne bo dobiti v prosti prodaji, temveč bodo podrejeni racioniranju. Preden se prične izdelovanje v večjem obsegu, je treba proučiti še proizvajalne metode, predvsem pa vprašanje surovin za stroje, ki bi prihajali v večjih množinah v poštev za izdelavo nadomestnih obročev. Z najboljšim predlogom se je javil v ostalem neki izumitelj, ki se je udeležil tekmovanja izven konkurence, tako da mu niso mogli prisoditi prve nagrade. Imel je pa zadoščenje, da so njegov predlog ocenili kot boljši kakor predloge celo najboljših nagrajencev. Ker je svojo idejo poslal pod značko »Libra«, so tudi njegove obroče imenovali s tem imenom. Obroči po njegovi zamisli bi bilj tenek jeklen trak, ki počiva na vzmeteh, te pa na vzboklem kolesnem obodu. Med jeklenim trakom in vzmetmi so lesene podložke, ki naj bi blažile ropot, ne da bi bil obroč zaradi tega kaj manj prožen. Seveda je treba tudi za ta predlog premisliti vprašanje surovin, toda osrednji zavod meni, da jih bo mogoče dobiti v nekaj večji množini, čim bodo začeli s proizvodnjo.

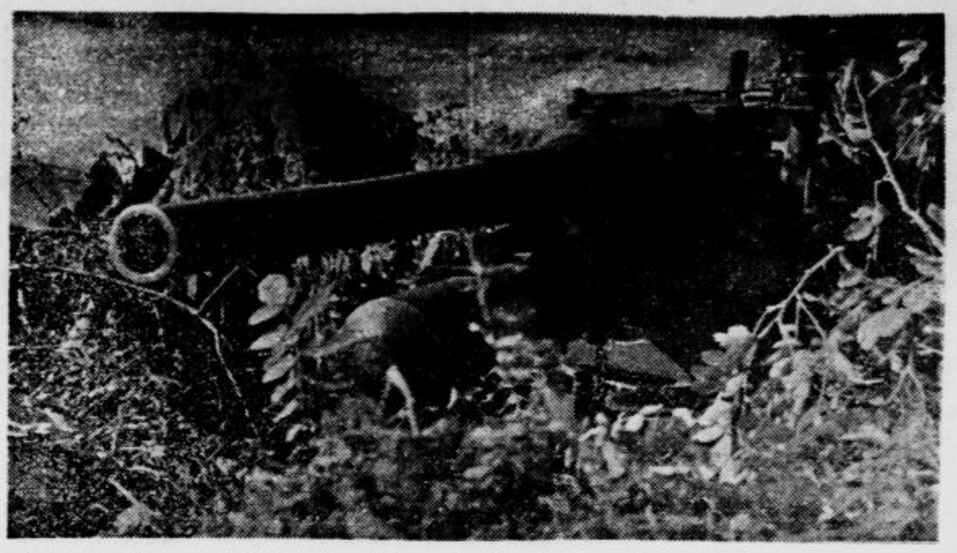

Sezioni anticarro dell'Armata Italiana in Russia in azione sul fronte orientale — Oddelki proti tankom Italijanske vojske v Rusiji v akciji na vzhodni fronti

Komentirana imena cest

Kdor pride prvič v kakšno tuje mesto, zadene pogosto ob cestna imena, ki mu ne povedo nič, kvečjemu če se ne obrne do kakšnega domačina in ga povpraša, kakšne zasluge je imela ta ali ona osebnost, ta ali ona stvar, da so po njej imenovali cesto. Toda tujec tudi z domačini ne bo imel vedno sreče, kajti bolj malo je ljudi, ki bi bili natančneje poučeni o zgodovini svojega kraja, ki bi poznali osebe ali dogodke iz bližnje ali daljne preteklosti, ki so dali cestam ime. Zelo praktično domislico so imeli zato v tem pogledu mestni očetje šleskega mesta Hirschberga, ki so ukrenili vse potrebno, da so dobile cestne tablice jedrnata pojasnila o svojih imenih. S kratkimi besedami pojasnjujejo ti napisi pomen in datume osebe ali dogodka, ki so ga ovekovečili s cesto. Tujec, ki se sprehaja po Hirschbergu, ima tako najpreprostejšo priložnost, da se seznani z odlomki njegove zgodovine, z vsakovrstnimi zaslužnimi osebnostmi in pomembnimi dogodki. Človek se na kraj tako hitro naveže, prejema pobude, da se prične zanj globlje zanimati in se seznani z njegovimi usodami ter pokrajinskimi posebnostmi.

A koristi od komentiranih cestnih napisov nimajo samo tujci, temveč seveda tudi domačini, zlasti mladina, ki dobiva na ta način stalne lekcije o zgodovini in posebnostih svojega kraja. Ta pouk je zdravemu lokalnemu patriotizmu prav tako koristen, kakor umevanju vezi, ki spajajo neki kraj s širšo domovino.

Un grosso apparecchio italiano adibito a trasporto siluri rifornisce una nostra base aerea di guerra — Veliko italijansko letalo za prevažanje torpedov zalaga letalsko vojno oporišče

SPORT

Poglejmo na hitro in na kratko

Pester mednarodni spored minulih praznikov

Dva praznika sredi avgusta, sobota in nedelja sredi glavne sezone, dva termina, kakor se v sportnem žargonu imenujejo dnevi, ki jih sportniki lahko dvakrat koristno izrabijo zase, ki sta kar vabila na sportne nastope večjega obsega, sta za nami. Kaj čuda, če so jih sportniki vseh panog kljub vojni in njenim težavam in kljub pomislekom, češ kaj bi zdaj s sportom, ko se zmage in porazi narodov in svetov odločajo na drugih področjih, izkoristili na vseh koncih in krajih in res tudi spravili pod streho niz prireditev, ki bi človeka, če bi ga vsaka ura ne spominjala na resne čase, v katerih živimo, lahko zavedla na misel, kakor da sta minula sobota in nedelja nazadnje potekla samo v znamenju cele vrste dobrih sportnih tekmovanj, med njimi tudi nekaterih takih, ki bodo ostala zabeležena v statistikah mednarodnega sportnega delovanja v tretjem letu vojne.

Sport gre torej svojo zmagovito pot tudi med vojno in kljub vojni; o tem sta prinesla nove dokaze pravkar minula termina, ki zavzemata v sportni kroniki zadnjih nedelj skoraj izjemno mesto. Nemci in Italijani so v tekmah s sportnimi tovariši iz zavezniških držav poskrbeli za spored, s katerim bi se lahko postavili tudi v najbolj mirnih časih. Žal je tudi to pot naneslo tako, da so bili vsi dogodki, o katerih mislimo zabeležiti nekaj prvih — in seveda s starim opravičilom samo bežnih in nepopolnih — podatkov, precej daleč od nas in se moramo zaradi tega tudi danes omejiti samo na objavo splošnih obrisov tega pestrega sporeda, vse podobnosti o tisočih in tisočih sportnega občinstva, o dramatičnih fazah te ali one borbe za boljše ali najboljše mesto, o spontanih manifestacijah sportnikov in sportnih množic ob spremljanju plemenitih borb za še tesnejše prijateljstvo in sodelovanje narodov do dosege končnega cilja, vse te spremljajoče odmeve vsake sportne prireditve v mednarodnem okviru pa moramo prepustiti fantaziji čitatelja.

Toliko nekaj za uvod, ker je bil ves ta sport minulih dveh dni tako daleč od nas, zdaj pa le poglejmo na hitro in na kratko, kje in kako...

Na zelenem polju

Glavni dogodek je bila mednarodna **nogometna tekma med Nemčijo in Rumunijo** v gornjesaškem Beuthenu. To peto medsebojno srečanje je navrglo Nemcem dosedaj najvišjo zmago, in sicer kar z — mi smo nekoč dejali olimpijskim izidom — **7:0 (1:0).** Prvih 45 minut so se gostje iz Rumunije še držali, čeprav so se domačini v prvi četrtinki ure vrgli na nje v peklenskem tempu in so vsega samo enkrat zadeli v mrežo, po odmoru pa so Rumuni izgubili živce in glave. Razen tega so odpovedale tudi njihove zadnje vrste in nemški napadalci so po mili volji beležili svoje zgoditke.

* * *

V Zagrebu je dva dni gostovalo znano rumunsko moštvo Venusa iz Bukarešta, obakrat proti Gradjanskemu. Prvi dan sta se enajstorici razšli brez odločitve; izid tekme je bil 3:3 (2:2). Lepi igri je prisostvovalo okrog 6000 gledalcev.

* * *

Zagrebška Concordia je bila ponovno v gostih v bolgarskem Skoplju, kjer so ji ponovno priredili nadvse prisrčen sprejem. Prvo tekmo so Hrvati igrali proti domačim železničarjem in zmagali nič manj kakor 11:0. Hujši partnerji so bili na vrsti pozneje.

Na tekališčih

Tudi v lahki atletiki so bili Nemci v nedeljo angažirani **v mednarodnem dvoboju,** in sicer enako kakor v nogometu z Rumuni v Vratislavi. Rumunska ekipa je prispela močno okrnjena (15 mož) in je morala nekatere discipline zasesti z istimi tekmovalci. Temu primeren — ne glede na formo na papirju morebitnih kompletnih reprezentanc, ki je bila tudi visoko v korist gostiteljev — je bil tudi končni izid, in sicer **86:48 točkam za Nemčijo.**

Nemci so v vseh 14 disciplinah zasedli vsa prva mesta in večinoma tudi druga s častno izjemo rumunskega sprinterja Moine, ka je v obeh tekih na kratke proge dobil svoje mesto takoj za zmagovitim Millerowiczem. Med podrobnimi rezultati zasluži posebno omembo met diska nemškega prvaka Dunajčana Wotapeka, ki je z znamko 49.30 m postavil najboljši rezultat sezone. V ostalem pa spričo povprečnih nasprotnikov ni bilo nadpovprečnih uspehov Na prmier: na 200 m 21.5, na 400 m 50.3, na 800 m 1:58, na 1500 m 3:58.5, na 5000 m 15:11, v krogli 14.67, v skoku v višino 1.90, ob palici 3.90, v stafeti 4 × 100 m 42.6, v stafeti 4 × 400 m 3:26 itd.

* * *

Finci so imeli oni dan v Helsinkih svojo prvo mednarodno prireditev v atletiki z gosti iz Madžarske in Švedske. Včasi so iz finske prestolnice prihajale drugačne številke kakor so recimo naslednje: Na 1500 m je zmagal Madžar Szilagyi s 14:46, medtem ko je svetovni prvak Mäki zasedel komaj peto mesto — brez treninga seveda. V kopju je bil najboljši Madžar Varszeghy s 65.62 m, in to v domovini bratov Järvinenov in še tolikih specialistov za mete. In v tekih na 100 m: 11.1, na 400 m 49.7, na 800 m 1:55, na 2000 m 5:24 (Hellström) itd. Finci so majhen narod in so vrzeli zaradi vojne velike v njem!

S teniško žogico

Predzadnje srečanje za rimski pokal med **Italijo in Hrvatsko** je bilo odigrano od 14. do 16. t. m. v Viareggiu. Prvi dan — o tem smo že pisali v ponedeljskem »Jutru«, toda pomanjkljivo, kolikor se tiče hrvatskega igralca štev. 4, ki ni bil Šarić, temveč Branović — so gostje dobro rešili svoje naloge. Baš Branović je dobil točko, in še otvoritveno povrhu, toda žal je ostalo samo pri tej edini. V soboto so Italijani zmagali še v ostalih dveh singlih, v nedeljo pa dobili tudi oba doubla, v katerih sta obakrat samo v treh setih uspela Bossi-Quintavalle (nad hrvatsko dvojico Branović-Würth) in potem še Cucelli-Del Bello (nad Mitičem in Pallado).

Italija je torej ta svoj zadnji nastop s 5:1 odločila v svojo korist in tako — brez sodelovanja Nemčije — prav za prav za letos že osvojila to sedanjo najpomembnejšo teniško lavoriko v Evropi.

* * *

Pa še nismo omenili vseh mednarodnih srečanj minulih praznikov!

V Žilini na Slovaškem so v dvoboju z Nemci nastopili slovaški telovadci. Nemci so zmagali v skupni oceni s 550.5:489 točkam in tudi med posamezniki so imeli na prvih dveh mestih svoja človeka.

Inserirajte v »Jutru«

ga stila. Največ jih je nastopilo v »Katarini Medičejski«, kjer smo videli v naslovni vlogi Marijo **Vero, Šaričevo, Levarja, M. Skrbinška, Gregorina, Kralja** i. dr., takisto v »Hamletu«, ki mu je dala tokrat posebno zanimivost Janova kreacija danskega kraljeviča. Ena izmed bolj redkih »velikih predstav« v tej sezoni so bili Govekarjevi »Rokovnjači«, ki so bili nekaka »revija« neših dramskih igralk in igralcev. V »Ifigeniji na Tavridi« so se v naslovni vloge izmenjale tri igralke: **Šaričeva, Kraljeva** in Milena **Boltarjeva,** kar je bil najzanimivjši igralski eksperiment v sezoni. Vse ostale nove uprizoritve so zaposlile manjše število sodelavcev in omogočile, da so se uveljevile različno sestavljene igralske skupine. V njih so prevladovali mlajši skupaj s tistimi, ki jih cenimo kot novo pridobitev naše Drame, vštevši **Severjevo,** katere vrnitev smo v več vlogah — Rona v »Dveh bregovih«, Sarena v »Zaljubljeni ženi«. Giovanna v »O, ta mladina« občutili kot pomembno izpopolnitev naših karakternih igralk. Nekatere igralke in igralci, ki so v prejšnjih sezonah stali bolj v ozadju, so se — kakor n. pr. **Gabrijelčičeva** in **Simčičeva** — s posebno posrečenimi vlogami pomaknili v ospredje umetniškega zanimanja. Z ostalo zasedbo v tem ne posebno zahtevnem in le malo novotarskem repertoarju so združena imena nekaterih igralk in igralcev, ki si brez njih skoraj ne moremo misliti uprizoritev lahkih komedij in kmečkih dram: **Nablocke, Češarja, Lipaha** i. dr.

S temi opazkami ni kajpak še zdaleč izčrpana polemika umetniških značilnosti v naši Drami. Če uvažujemo splošne razmere in njih posledice, je bila sezona v Drami z že izrečenimi pridržki zanimiva in umetniško trdna. Pokazala je, da je razpoložljivi umetniški zbor igralk in igralcev sposoben za največje naloge, ki jih more nuditi naše dramsko gledališče in bi samo želeli, da bi vodstvo Drame v interesu naše gledališke kulture in v mejah razmer dodobra izkoristilo dane sile za načrtno pripravljeno novo sezono.

ZAPISKI

Futuristično slikarstvo

Na beneški Biennali so futuristični slikarji zavzeli poseben paviljon izven okvira mogočne reprezentance sodobne italijanske umetnosti. Ali so hoteli tako poudariti posebno, od sleherne umetnostne tradicije neodvisno mesto futurističnega slikarstva v današnji italijanski upodabljajoči umetnosti? Mar nima tudi že futurizem svojo tradicijo, ne glede na ugovore, ki jih je stavil zastran njegove izvirnosti Ugo Ojetti v svojem pismu Marinettiju (v knjigi »Venti lettere«)?

Dopisnica »Pester Lloyda« je nedavno opisala svoje vtiske s te nedvomno originalne razstave. Predvsem je zavrnila posmeh, ki so ga imeli nekoč s tradicionalnim umetniškim okusom zrasli ljudje za umetnost futuristov. Nji se zdi, da tako posmehovanje dandanes ne bi bilo več umestno, »zakaj tudi starejši ljudje izkušenih pogledov, ki so se ob tako zvanih »klasikih« učili gledati umetnostna dela, morajo priznati, da se je futuristična umetnost ojačila, da stalno »pridobiva na terenu« in zlasti še, da je v posebno veliki meri primerna za ponazoritev današnje dobe in v nji se odigravajočih strahotnih in krvavih dogodkov«. Dopisnica budimpeštanskega lista piše dalje: »Futuristični apostol Marineti, ki je vse življenje posvetil zmagovitemu prodiranju futurizma in zanj položil marsikatero denarno žrtev, je napisal v katalogu nekaj uvodnih besed o delu svojih pristašev. Ta predgovor je natisnjen brez slehernega ločila, s čimer je menda poudarjeno, da je treba videti v sporočilu mojstra eno samo vseobsegajočo misel. Marinetti piše med drugim: »Povečana dokumentacija kozmičnega in biokemičnega vojnega slikarstva izraz mehanične spremembe v neskončno velikem in neskončno majhnem ognjen klin in abstraktna dinamika«. Piko in narekovaj smo postavili mi, zakaj Marinetti tega ne stori, kakor bi hotel pokazati, da pravi napredek ne pozna omejevanja z ločili, marveč gre preko vseh malenkostnih omejitev k vedno novim in večjim smotrom«. —

»Nedvomno je res,« nadaljuje madžarska avtorica, »da ljudje, ki na letalih in med svetlobnimi prameni žarometov krožijo po ozračju, zažigajo iz višine požare in se dvigajo ali spuščajo v divjem poletu zdaj 8000 m visoko, zdaj 200 m nizko nad kopneno ali morsko površino, vidijo svet v docela drugačni luči kakor na pr. tisti slikarji, ki se z okna svojih ateljejev vdajajo opazovanju mirne krajine. Ni mogoče zanikati, da umejo slikarji futuristične vere ponazoriti do popolnosti neverjetno vlogo, ki si jo je pridobilo letalstvo v zgodovini človeštva, kakor tudi smrtno vznemirjenje vojne, grozotno lepoto ogenj in dim bruhajočih topov sredi silnega hrupa bitke. Pri tem nam tudi kažejo, s kakšno vzvišeno neskrbnostjo tvegajo življenje možje, ki se bore v zraku, na kopnem in na morju za zmago«.

To so torej inspiracijski vrelci futurističnega slikarstva, današnje aeropitture, ki je nastala pod vplivom Marinettijeve teorije in prakse futurizma, čigar prvi manifest je njegov ustanovitelj objavil 20. februarja 1909 v stolpcih pariškega »Figara«. V več kakor tridesetih letih se je futurizem močno razširil, preživel svoje borbe in videl mnoge, ki so z njim začeli in ga potlej zapustili (na pr. Papini, Soffici). Danes doživlja z »zračnim slikarstvom« nov značilni prerod, h kateremu so pripomogla letala v sedanji vojni. Nedvomno se prav ta struja prizadeva, da zajame s slikarskimi sredstvi fantastično veličino današnjega vojskovanja in izgradi na nji futuristično estetiko in etiko. Njen poglavitni nauk je Marinetti označil z besedami: »Vojna je higiena narodov«.

* * *

Koristna knjiga. V izdaji Zveze društev »Mali gospodar« v Ljubljani in v založbi Ljudske tiskarne je izšla knjižica Franca Krištofa **»Gospodarska reja koz«** (56 strani, ilustrirana). »Kozica je kravica malega človeka, ki pomaga preživljati skromne družine s svojim redilnim in okusnim mlekom,« pravi pisec v predgovoru. »Poleg tega daje še meso, kožo, gnoj in vrže vsako leto enega ali več kozličkov«. Knjižica Fr. Krištofa ima namen pospeševati kopjerejo, kar ima v času vojnega gospodarstva znaten gospodarski pomen. Pisec razpravlja kratko, zgoščeno in vendar dovolj zajemljivo o pasemskem vprašanju, o razpoditvi koz, o krmilih in krmljenju, o kozjem mleku in njegovi uporabi, dalje o uporabi mesa, kože in gnoja i. t. d. Ob koncu obravnava najvažnejše bolezni koz. Tako so dobili sedanji in bodoči kozjerejci v času, ko je ta živalca zapustila hribovske vasi ali skrajno mestno periferijo in se pomaknila v senco vil, strokovno zanesljiv priročnik. Knjižica je spisana v dobrem jeziku in urejena prav pregledno. Najpotrebnejše slike izpopolnjujejo besedilo.

Pred podelitvijo četrte nagrade »Bergamo«. V kratkem bo podeljena največja italijanska nagrada za likovno umetnost, znana pod imenom Premio Bergamo. Znaša 100.000 lir, vendar se razdeli takole: za najboljšo sliko (kompozicija ali portret) 50.000 lir, ostali znesek pa se razdeli v nagrade po 25.000, 15.000 in 10.000 lir. Žiriji, ki se je prvič sestala 17. t. m., predseduje Gino Gallarini, nje člani so zastopniki Ministrstva za narodno vzgojo, slikarji in umetnostni kritiki. Nagrajene in druge slike bodo razstavljene v mestu Bergamu, ki je ustanovilo to visoko nagrado.

Moč navade

Slavni francoski pisatelj Balzac je bil silno ponosen na svojo težko palico iz ebenovine, ki je imela lep, umetniško izdelan srebrn ročaj. Toda tudi ta njegova zvesta spremljevalka je včasih romala v zastavljalnico.

Nekega večera je šel Balzac s palico v gledališče in jo je moral oddati v garderobi. S svojimi mislimi je bil bog ve kje, ko je oddajal palico garderoberki, ki mu je rekla: »Dvajset soujev, gospod!«

To je Balzaca razburilo.

»Kaj ste znoreli? Dvajset soujev? Se zmerom sem dobil zanjo osem frankov.«

Kronika

• **Papežev blagoslov vernikom gorizijske škofije.** Pred dnevi se je nadškof mons Margotti vrnil iz Rima, kjer je bil v avdijenci pri sv. očetu, v Gorizio. Po svojem povratku je nadškof vsem vernikom škofije izročil papežev blagoslov.

• **Odkritje starorimskega gledališča v Brescii.** Odbor za arheologijo in umetnost v Lombardiji je pri svojem raziskovanju že pred leti naletel na sledove starega rimskega gledališča v Brescii, ki je izredno dobro ohranjeno, obenem pa tudi redke umetnostne vrednosti. V najboljšem stanju so bili še veliki marmorni bloki, iz katerih je bil zgrajen skoraj celotni oder, kar je med spomeniki nekdanje rimske kulture velika redkost. Razni zadržki tehničnega, pa tudi finančnega značaja so za nekaj časa ovirali delo, zdaj pa sta se pod okriljem odbora v sporazumu z mestnim županom osnovali dve komisiji, ena za finančno stran, druga pa za izvedbo dela, od katerih pričakujejo, da bosta premagali vse težave in da bosta obnovili gledališče, ki bo potem služilo predstavam na prostem.

• **Uspeh italijanske mode v inozemstvu.** Pod okriljem Nacionalnega zavoda za modo se je od 6. do 8. avgusta vršila v Curihu prva italijanska modna razstava. Vse panoge, ki so bile zastopane, so dosegle prav lep uspeh, zlasti pa so vzbudili pozornost modeli predvajanih klobukov. Uspeh v tej stroki je toliko večjega pomena, ker je Švica vse svoje potrebe krila doslej z drugih inozemskih tržišč. Prav dobro so se na razstavi uveljavile tudi italijanske konfekcijske tvrdke.

• **Razstava konzervnih izdelkov v Parmi.** Italijanska konzervna industrija je od nekdaj uživala velik sloves, v vojni pa je zanimanje za njene izdelke še znatno naraslo. Od 1. do 20. septembra bo v Parmi prva razstava konzerv, katere namen bo, prikazati delavnost italijanske konzervne industrije na vseh njenih področjih.

• **Vrnitev znamenite hrvatske starine.** V četrtek je bil Akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu izročen znameniti krstilni kamen kneza Višeslava, ki se je do nedavna nahajal v nekem muzeju v Benetkah, pa je bil na podlagi italijansko-hrvatskega dogovora o vzajemni izmenjavi umetnin in starin vrnjen Hrvatski. Krstilni kamen je iz IX. stoletja.

• **Pomembna arheološka odkritja na Danskem.** Ob velikem pomanjkanju premoga, ki se v času vojne čuti na Danskem, oblastva pospešujejo iskanje novih ležišč. Danci kopljejo na vseh koncih in krajih, včasih pridejo do kakšne plasti goriva boljše ali slabše vrste, včasih pa naletijo na kakšna druga odkritja, da kopanje ni zmerom čisto zaman. Tako so našli večjo število zelo starih ženskih okrasnih predmetov, izdelanih iz čistega zlata, pri neki drugi priliki pa so odkrili 4.40 metra dolgo, izredno dobro ohranjeno barko, ki je stara nad 4000 let. Kodanjski muzej bi bil najdbo od srca rad prevzel med svoje zbirke, a ker na vsem Danskem ni mogoče dobiti kemikalij, ki bi barko lahko preparirale za shrambo, ni kazalo nič drugega, kakor da so barko še enkrat zakopali v zemljo. Ko bo vojne konec, se bodo že našla sredstva, da barko spravijo v muzej. V Velikem Beltu so kakšnih 8 kilometrov od otoka Zelandije na dnu morja našli številne ostanke hrastovih in bukovih debel. Kakor vse kaže, se je pred tisočletji na tem kraju nahajal velik gozd. — Nekatere izkopanine pričajo, da je na Danskem živel človek že pred 10.000 leti.

• **Strela je ubila šest turistov.** Kakor smo nedavno poročali, so na gori Olpererju našli pred tednom 5 mrtvih turistov, od katerih so trije viseli na vrvi, docela otrpli, druga dva pa sta ležala na tleh. Dva dni nato so našli še šesto žrtev nesreče na Olpererju, ki je zbudila v vsej nemški javnosti mnogo obžalovanja, ker je med letošnjimi številnimi planinskimi nesrečami največja. Zdaj so dognali tudi pravi vzrok katastrofe. Kriva ni bila lahkomiselnost ali pomanjkljiva izkušenost, marveč je vsa planinska skupina postala žrtev strele. Plezalce je zalotila nevihta v steni. Strela je treščila v žično vrv, ki varuje prehod čez steno, in je ubila vseh šest turistov.

• **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji prično v torek 18. avgusta.** Pouk po najuspešnejši desetprstni metodi. Uspeh zajamčen, ker so na razpolago stroji različnih sistemov. Največja moderna strojepisnica. 60 pisalnih strojev. Učnina zmerna. Vpiše se lahko vsakdo. Za dijaki - inje poseben oddelek. Vpisovanje dnevno. Informacije in prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska cesta 15.**

• **Vzgojiteljski tečaj na milanski katoliški univerzi.** Na katoliški univerzi v Milanu se je pred dnevi začel letni tečaj za vzgojitelje. Na drugem večeru je prof. Vittorio Chiazzolini predaval o osebnostih vzgojiteljev-borcev, letalski major markiz Gian Maria Cornaggia pa je govoril o zvestobi in hrabrosti študentov pod orožjem. Večer je zaključil kardinal-nadškof, ki je spregovoril nekaj toplih besed o italijanskih vojakih na bojišču.

• **Stoletnica saksofona.** Marsikdo meni, da je saksofon nastal šele po svetovni vojni, ko je iz Amerike prišel v Evropo razsajat jazzband. V resnici pa je te dni minilo 100 let, odkar je bila vojaška godba francoskega državljanskega kralja Louisa Filipa obogatena z novim inštrumentom. Štiri leta se je z njim trudil mladi belgijski flavtist Antone Josephe Adolphe Sax. Prav za prav saksofon ni docela nov izum, marveč izpopolnjen inštrument. Proti Saxu je bil zaradi neizvirnosti uprizorjen celó sodni proces, iz katerega pa je izšel Sax kot zmagovalec, nakar je bil saksofon uveden pri vojaški godbi. Na pariškem konservatoriju je dobil Sax učno mesto za saksofon. Na stara leta pa je živel v tako žalostnih razmerah, da so priredili zanj javno zbirko.

• **Polaganje mednarodnega kabla Zagreb—Zidani most—Celje—Maribor.** Kakor poroča telegrafsko ravnateljstvo iz Zagreba, se bo te dni začelo polaganje mednarodnega kabla ap progi Zagreb—Zidani most—Celje—Maribor.

• **Delitev živil v Franciji.** Kakor se da razbrati iz odmere živil za mesec avgust, žetev doslej še ni rodila ugodnega vpliva na prehrano v Franciji. Kruh je še zmerom prav slabe kakovosti, a testenine dobe samo oni, ki se odrečejo krušni nakaznici. Na dan je odmerjeno po 100 gramov kruha za otroka, za višje starostne dobe pa se količina sorazmerno zviša, tako da ga delavci težke kategorije dobe po 300 gramov. Riža dobe za avgust od 200 do 300 gramov za osebo. Vino je še zmerom racionirano na liter za osebo na teden. Do mleka imajo pravico samo bolniki in otroci. Veliko je pomanjkanje sočivja in zelenjave. Ribe so povsem izginile s trga. V zvezi z borbo proti črni borzi so oblastva ukinila restavracije I. kategorije, vendar vsa znamenja kažejo, da tajne kupčije z najpotrebnejšimi živili ne bo mogoče zatreti.

• **Opica na obisku v lekarni.** Po ulicah v Palermu je v sredo nastala pravcata panika, ko se je med ljudmi iznenada pojavila velika opica, ki je bila pobegnila iz živalskega vrta. Med pasanti je bil tudi pogumen, mlad človek, ki je skušal nenavadnega sprehajalca zajeti, opica pa ga je z vso silo ugriznila v roko in zbežala dalje. Na lepem se je znašla v neki lekarni, v kateri je bilo polno odjemalcev. Ljudje so se pred prikaznijo razbežali, opica pa je nekaj časa norela po prodajalni in razbila lepo število posod z raznimi medicinami, tako da je napravila precej škode. Iz lekarne jo je mahnila na cesto, nato pa je pred ljudmi zbežala na streho neke hiše in po strehah še dolgo uganjala razne vznemirljive norčije. Ko se je zvečerilo, pa sta jo na lepem minili muhavost in sla po svobodi — spustila se je s strehe na cesto in jo mahnila naravnost v svoj brlog nazaj.

• **Zahvala.** Gospod Anton Žlajpah je podaril 300 lir za kirurgično kliniko. — Najlepša hvala!

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Na praznik v soboto popoldne so pri Sv. Križu zagrebli g. Rudolfa Aplenca, magistratnega oficianta v pokoju, in pa čevljarskega mojstra g. Ivana Šegatina. — V nedeljo ob 16. so iz hiše žalosti na Kodeljevem na pokopališče k Sv. Križu spremili številni prijatelji in znanci go. Marijo Kojičevo, vdovo Kosmačevo, rojeno Lebnovo. — Včeraj ob 15. pa so pri Sv. Križu zagrebli pozemske ostanke ge. Marije Benkovičeve, vdove po vodji zemljiške knjige. Pokojnim blag spomin, žalujočim ostalim pa naše iskreno sožalje!

u— **Smrt uglednega gospodarstvenika.** V Ljubljani je umrl g. Hinko Richter star., solastnik milarne na Vožarskem potu. Blagi pokojnik, ki je v gospodarskem življenju našega mesta zavzemal eno vidnih mest, zapušča 4 sinove in številno sorodstvo. Pogreb blagega pokojnika bo danes, v torek, ob 15. iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. G. Hinku Richterju blag spomin, hudo prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

Pravo vodotopno steklo
za vlaganje jajc dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica 1

u— **Dva lepa praznika** sta za nami in zdaj gremo počasi v jesen. Na Veliko Gospojnico je beležilo živo srebro zjutraj 10.5° C, čez dan je nato doseglo komaj 17.8° C. V nedeljo pa je bila jutrnja temperatura 10.9° C in je čez dan sonce ogrelo ozračje na 24.4° C, da so Ljubljančani spet lahko pohiteli v kopališča. Mnogi drugi pa so poiskali razvedrila v gledališču, ki je bilo obakrat do kraja zasedeno. Zlasti »Učiteljica« je posrečena predstava, primerna za poletni repertoar. V nočeh, zlasti zjutraj, zakriva Ljubljano pravcata jesenska megla. Tako je bilo tudi včeraj zjutraj. Šele v prvih dopoldanskih urah je posijalo sonce.

u— **Nakazila za milo** dobe trgovci od današnjega torka dalje v mestnem preskrbovalnem uradu, kjer naj se zglase z zeleno knjigo o prejemu blaga. V torek so na vrsti trgovci z začetnicami A do K, v sredo L do O, v četrtek P do S in v petek trgovci z začetnicami Š do Ž.

u— **Mestna zastavljalnica** je zastavljenim predmetom dosedanjo dobo 8 mesecev 15. avgusta skrajšala na 6 mesecev. Stranke naj to spremembo upoštevajo, ker bodo odslej vsi zapadli predmeti že po 6 mesecih prodani na javni dražbi.

u— **Muhe v živilskih obratih** posebno na jesen delajo veliko nadlego, zato je pa mestni fizikat že od nekdaj zahteval zavarovanje z mrežo ali steklom vseh lahko pokvarljivih živil, predvsem pa onih, ki jih uživamo v neprekuhanem stanju, saj vendar lahko muhe razširijo nevarne nalezljive bolezni. Dosti lastnikov obratovalnic z živili je pa na ta predpis pozabilo, drugi ga pa spet niso mogli dosti upoštevati zaradi pomanjkanja v poštev prihajajočih priprav. Ljubljanske trgovine imajo pa že tudi mrežice za ta namen ter zato mestni fizikat poziva vse lastnike obratovalnic z živili, naj sedaj nemudoma zavarujejo vsa živila proti muham ter odprta okna zamrežijo z gostimi mrežami, pri vhodih naj pa namestijo proti muham posebne zavese, ki so v Ljubljani tudi že naprodaj.

u— **Prodaja plemenskih krav.** Po nalogu oddelka Visokega komisariata obveščamo kmetovalce, da bo v sredo dopoldne, 19. avgusta 1942, v gostilni Rostohar pri Karlovškem mostu prodaja plemenskih krav.

u— **Tečaji za popravne izpite. V Trgovskem domu** so tečaji za popravne izpite, kjer poučujejo strokovnjaki vse predmete **trikrat** tedensko. Prijavljanje dnevno od 9. do 12.: **Trgovski dom, pritličje, Gregorčičeva 27.**

u— **V kopališču S. K. Ilirije** bo v torek, 18. t. m. do 11. ure dopoldne možno sončenje samo na strehi. Tudi bazena do te ure ni mogoče uporabljati.

u— **Jezikovni pouk nemščine in italijanščine** dobe začetniki in spretnejši v obliki konverzacije v dopoldanskih in večernih urah. Prijavljanje dnevno od 9. do 12.: **Trgovski dom, pritličje, Gregorčičeva 27.**

Iz Novega mesta

n— **Pri Nabavljalni zadrugi** državnih uslužbencev v Novem mestu sta se izbrisala člana upravnega odbora dr. Klovsky Rudolf in Pavlič Josip, ter sta se vpisala novo izvoljena člana sodni pripravnik Picek Edo in višji pisarniški oficijal Lozar Franc, oba iz Novega mesta.

n— **Žrtev dela.** Na novomeški glavni postaji je 35letni zidarski delavec Franc Kolenc iz Šmihela pomagal pri premikanju tovornega vagona, ki ga je bilo treba naložiti z gradivom. Za premikanje mu je služil težak železen drog. Ko se je vagon premaknil, je drog tako nesrečno spodrsnil, da je Kolenca z vso silo udaril po sprednji čeljusti in mu jo zdrobil. Kolenc se zdravi v bolnišnici usmiljenih bratov.

n— **Lep in koristen dar.** Te dni je politični tajnik g. Alfio Varini predal v imenu sekcije podeželskih gospodinj neki novomeški gospodinji v dar najsodobnejše opremljeno kunčnico za rejo kuncev. Kunčnica je bila darovana novomeški sekciji podeželskih gospodinj od centralnega odbora podeželskih gospodinj in je najbolj moderna kunčnica v pokrajini. Razen kunčnice je sekcija tudi darovala tej gospodinji 8 kuncev specialne italijanske rase »Fulvo di Borgogna«. Zarod teh kuncev bo gospodinja dala na razpolago novomeški sekciji podeželskih gospodinj, ki bo razdelila mladiče med ostale novomeške gospodinje, katere bodo predale sekciji zadevne prošnje. S tem darom je novomeška sekcija podeželskih gospodinj ponovno pokazala svoje veliko razumevanje za rejo malih živali in pripomogla k še večjemu in smotrnejšemu razvoju te reje v dolenjski metropoli.

n— **Stalne nesreče pri kopanju.** V sedaj priljubljenem kopališču pri stari žagi na Ločenski cesti je nadzoroval in tudi sam pomagal graditi novo skakalno desko znani sportnik g. inž. Ivo Trošt. Pri prenašanju manjše skale pa sta njegova pomagača omagala pod veliko težo in izpustila težko skalo, ki je pri tem prizadejala inž. Troštu lažje poškodbe po trebuhu. Teže se je pa ponesrečil 15letni Jože Pirc iz Smolenje vasi. Pri skoku v vodo se je namreč s tako močjo zagnal z glavo na kamen v preplitvi vodi, da se je hudo poškodoval in se je moral zateči v kandijsko bolnišnico.

Z Gorenjskega

Iz Radovljice pročajo: V drugem četrtletju sta bili v Radovljici vpisani 102 poroki, sklenjeni v vsem radovljiškem okraju. Rodilo se je v istem času v Radovljici 6 deklic in 5 dečkov, umrli pa so 4 možje in 4 žene. — Tudi v poletnem času se nadaljujejo predstave v novem radovljiškem kinu. Dvorana ima 351 sedežev in še 32 sedežev v loži.

V Dovju-Mojstranah so uredili večje število stanovanj v hiši bivše mojstranske cementarne. V nova stanovanja so se vselile nekatere družine, ki so doslej prebivale v slabih stanovanjih. Na prostoru bivšega župnišča gradi narodno socialni ural precej prostorno poslopje za novi otroški vrtec. Poslopje bo stalo na prisojnem kraju in na svežem zraku. Odtod je najlepši pogled na Triglavsko pogorje. — Zbirka za nemški Rdeči križ je dala 180 kg malin, borovnic, malinovca in marmelade, kar so iz Mojstrane odposlali na zbirališče v Radovljico. — V Dovju je bil v kinu zbor bojevnikov iz prve svetovne vojne. Vodil ga je domačin Lavtižar, govoril pa je upokojeni stotnik Fritz iz Celovca. — Vsako nedeljo dopoldne je v Janševi vili v Dovjem kuharski tečaj, kamor so povabljene gospodinje in gospodinjske pomočnice. Učijo jih vkuhavanja sadja, borovnic in malin.

Državni prijavni red je zdaj uveden tudi na vsem Gorenjskem. Velik del učiteljstva se je stavil na razpolago za sodelovanje. Zato je priredil deželni svétnik v Kranju večdnevni tečaj, na katerem je dal potrebna navodila o obveznem prijavnem redu.

V Medvodah je bil sklican voditeljski zbor v Jesihovi dvorani. Krajevni skupinski vodja Schwarz je zaslišal celične in blokovne vodje o političnem stanju ter o letini. V splošnem pričakujejo v Medvodah in v vsej okolici dosti dobrega pridelka. Voditelji so dobili navodila, kako je treba poučiti prebivalstvo o državnem popisovanju, ki bo opravljeno te dni.

Novi grobovi. Na vzhodni fronti so padli naslednji koroški rojaki: višji desetnik Alojz Trupej, pešak Jožef Simoner ter 36letni desetnik Jožef Leitner, ki je zapustil vdovo in dva otroka. — V Celovcu je umrla 48letna Marija Branllova, ki je bila odlikovana z zlatim materinskim križcem. Truplo so prepeljali v Borovlje. — V Guštanju je umrl po daljšem trpljenju 64letni prokurist jeklarne na Ravnah, Franc Aschenbrenner.

Dosedanjo avtopostajo državne pošte v Kranju so izpred sodišča preložili na trg Horsta-Wessela in deloma na Valvasorjev trg. Tako je zdaj postaja razširjena in je nevarni drenj odpravljen.

Iz Hrvatske

Popravilo Careve džamije v Sarajevu. Vakufsko ravnateljstvo je te dni začelo popravljati Carevo džamijo, ki je bila v aprilu lanskega leta med bombardiranjem Sarajeva precej poškodovana. Careva džamija je ne le ena najstarejših, temveč tudi ena največjih muslimanskih cerkva v Sarajevu, hkratu pa uživa sloves najbolj obiskane muslimanske molilnice v mestu. Popravilo bo veljalo milijon kun. Dela so pospešena, ker uprava želi, da bi bila džamija do Ramazana že obnovljena.

Cel park so darovale mestu. Pred dnevi je bil v Novi Gradiški izročen prometu novi park, ki nosi ime po Miroslavu pl. Lobeju, čigar dedične so park darovale mestu. Hkratu so mestni blagajni izročile vsoto 50.000 kun za urejevanje in vzdrževanje nasadov.

50-letnica sarajevskega pevskega društva. Pred dnevi je bila glavna letna skupščina hrvatskega pevskega društva »Trebevića« v Sarajevu, ki nastopa letos 50. leto svojega obstanka. Za jubilejno leto pripravlja društvo nekaj pomembnih prireditev.

Obsežen program regulacijskih del. Dela za ureditev Save, ki so se začela pred letom dni, se bodo po neki poluradni objavi nadaljevala. Ministrstvo javnih del je za dovršitev teh del odobrilo 30 milijonov kun. Z regulacijo Save, ki v svojem srednjem teku povzroča pogoste poplave in napravlja ogromno škodo, bo pridobljenih okrog pol milijona hektarov orne zemlje, ki bo dajala hrane za približno 2 milijona ljudi. Z regulacijo pa bo postala tudi plovna od Zemuna do Zagreba, s čimer bo ves notranji hrvatski promet dobil čisto novo osnovo.

Jadralska šola pri Zagrebu. V okviru vojaške vzgoje hrvatske mladine je bil blizu Zagreba otvorjen prvi letnik jadralske šole. Šola je že delovala leto dni, a je doslej služila samo izobrazbi letalskih učiteljev, zdaj pa je bilo vanjo sprejetih 91 začetnikov, ki jih sedem učiteljev poučuje v praksi in teoriji brezmotornega letenja. Ker je pretežna večina učencev srednješolskih dijakov v starosti od 15. do 19. leta, je prosvetno ministrstvo dodelilo šoli tudi srednješolskega profesorja, čigar naloga bo, skrbeti, da učenci v svojih rednih šolskih obveznostih ne zaostanejo.

Bogata sadna letina. Letos se Hrvatski obeta nad pričakovanje zadovoljiva sadna letina. Iz Bosne poročajo o rekordnem pridelku sliv. Ugodna pa so poročila tudi iz vseh ostalih pokrajin. Vlada je izdala številne ukrepe, da obilni blagoslov izkoristi za ljudsko prehrano. Eno izmed važnih določil je, da se sme žganje kuhati samo iz odpadlih sadežev. Vse zdravo sadje pa se bo deloma sveže izročilo trgu, deloma pa bo posušeno ali predelano v marmelado. Po vsej Hrvatski postavljajo sadne sušilnice. — Tudi gorice obetajo obilno trgatev. Nekaj grozdja se je že pojavilo na trgu, a kakor smo že zadnjič zabeležili, so cene za zdaj še previsoke, da bi bile dostopne široki množici kupujočega občinstva.

Strokovni tečaji za nezaposlene zasebne nameščence. Te dni je bil v Zagrebu zaključen prvi strokovni tečaj za nezaposlene zasebne nameščence, ki ga je po naročilu ministrstva korporacij priredil javni urad dela. Tečaj je trajal tri mesece, obiskovalo pa ga je 79 nameščencev. Poučevali so se strojepisje, stenografija, knjigovodstvo in nemški jezik. Za drugi tečaj, ki je bil otvorjen nato, se je prijavilo že nad 200 udeležencev. V načrtu je tudi višji tečaj, v katerega bodo sprejeti absolventje nižjega.

Malo poštne statistike. Hrvatska poštna uprava je v prvem letu nezavisne države Hrvatske opravila precej obsežen posel, saj je med drugim izdala 97 raznih znamk in dva bloka. V vsej državi je 966 pošt, med njimi 209 državnih, 677 tako zvanih državnih razredov, 94 pomožnih in 6 sezonskih. V teku leta je bilo otvorjenih 20 novih poštnih uradov.

Emigrantom bo odvzeto državljanstvo. Hrvatski uradni list je objavil zakonsko odredbo, po kateri se onim osebam, ki so iz plemenskih ali političnih razlogov zapustile Hrvatsko, odvzame domovinska in državljanska pravica. Zakon zadene tudi družinske člane prizadetih, ki so ostali v državi.

Smrt 107 letnega starca. V Mostaru je umrl kolar Hajro Sarič v visoki starosti 107 let. Vse življenje je bil v izredni meri pobožen, zato so ga njegovi soverniki krstili za hodžo. Pred pol leta se je iz Gackega preselil v Mostar. Nedavno je njegov sin, ki mu je bil v veliko oporo, padel v borbi s partizani in težka izguba mu je pospešila smrt.

Iz Srbije

Ladijska zveza Beograd — Smederevo. Komisar, ki vodi nekdanjo jugoslovansko plovbo, je objavil, da je bil dne 12. avgusta otvorjen ladijski promet na progi Beograd— Smederevo. Parnik vozi iz Beograda vsak dan ob sobotah, nazaj pa vsak dan razen ob nedeljah. Iz Beograda in sicer s pančevske obale odhaja parnik ob 16, iz Smedereva pa ob 5.30.

Pisma srbskih ujetnikov. Beograjska radio postaja je začela redno oddajati pisma srbskih ujetnikov domačim. Kakor poroča »Donauzeitung«, srbski poslušalci s hvaležnim srcem poslušajo to zanimivo oddajo. Kako se je ta novost na mah priljubila v širokih množicah, priča najbolj nazorno dejstvo, da je oddajna postaja v kratkem času po uvedbi prejela nad 2000 pisem.

Drobne zanimivosti

Dolga pravda za latvino fotografije. Prve dni novembra lanskega leta je poštni uslužbenec Guglielmo Piccaluga v Padovi dobil v roke pismo, ki ga je čudovito lepa, 20 letna Liza Traversova po pošti poslala svojemu fantu na afriško bojišče. S pismom so bile v omotu tudi štiri njene fotografije, ki so moža zavedle, da si je eno pridržal, v trenutku vnet za neodoljivo lepoto. Iz pisma je povzel tudi naslov lepotice in potem ji je pisal ter jo poprosil za sestanek. Luiza se je odzvala vabilu in Piccaluga ji je na sestanku vse odkrito priznal, kako mu je fotografija prišla v roke in kako se je na mah zaljubil vanjo. Takoj ji je izrazil tudi svojo pripravljenost, da ji sliko vrne, ona pa je ni marala sprejeti. Lahko si mislimo, da je bila vsa iz sebe, ko je izvedela, na kakšen način je poštni sluga skušal vdreti v njeno srce. Napravila pa ni nič drugega, kakor da je fantu na fronto napisala novo pismo in mu v njem obrazložila vse, kako je Piccaluga ukradel fotografijo in kako je ponorel za njo. Pismo je kajpak čitala vojaška cenzura in odtod je prišla ovadba na državno pravdništvo zaradi utaje. Sodišče v Vicenzi je Piccalugo v prvi instanci oprostilo krivde, a državni pravdnik je vložil priziv. Apelacijsko sodišče v Benetkah je Piccalugo smatralo krivega samo splošne prekršitve službenih predpisov in ga je obsodilo pogojno na 500 lir globe. Državni pravdnik pa se je pritožil tudi proti tej razsodbi in te dni je kasacijsko sodišče razsodilo tako, da je potrdilo sodbo beneške apelacije.

TVRDKA DOLNIČAR & RICHTER,

javlja žalostno vest, da je njen soustanovitelj, gospod

HINKO RICHTER star.

včeraj 16. avgusta nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 18. avgusta ob 3. uri popoldne z žal, kapelice sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ohranili ga bomo v trajnem in častnem spominu.

Ljubljana, 18. avgusta 1942.

TVRDKA DOLNIČAR & RICHTER
IN OSEBJE

ANEKDOTA

Angleški admiral Delonge je imel lepo hčerko. Vanjo se je zaljubil mlad mornariški poročnik in je prosil admirala za njeno roko.

Stari admiral je zavrnil častilca brez ovinkov: »Vi moje hčerke ne morete vzeti, ker nimate dohodkov, da bi mogli vzdrževati rodbino«.

Poročnik pa se ni dal ostrašiti in je rekel: »Gospod admiral, res je, kar pravite, toda ko ste se vi ženili, ste imeli še manj ko jaz. Kako ste vi to naredili?«

»Prav imate,« je odvrnil admiral. »Preveč sem se zanašal na denarnico svojega tasta, ampak vi ne smete misliti, da se vam bo to posrečilo pri meni.«

VSAK DAN ENA

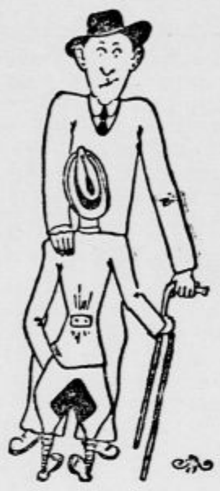

»Misliš, da morejo Martovci poslušati naš radijski program?«

»Izključeno! Saj vendar ne morejo ozemljiti!«

Il primo che passa consiglia...

Prvi mimoidoči svetuje..

vai incontro alla Fortuna! Con un piccolo sacrificio di 12 Lire puoi svegliarti milionario fra qualche settimana. Per non dimenticartene: compera un biglietto oggi stesso.

pojdi Sreči nasproti! Z malo žrtvijo 12.- lir se čez kak teden lahko zbudiš kot milijonar. Še danes kupi srečko, da ne boš pozabil!

LOTERIA DI NERANO

DARUJE MILIJONE a chi acquista un biglietto per L 12.-

DARUJE MILIJONE onemu, ki si nabavi srečko za L 12.-

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L 0.60, taksa 0.60 za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Poštena služkinja
za vsa domača dela dobi takoj službo. — Naslov: Poljanska cesta št. 68. — Predstaviti se popoldne od 16. do 18. ure. 10896-1

Upokojenec
samski, se sprejme v pomoč gospodarstvu. — Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v vseh posl. Jutra. 10900-1

Postrežnico
iščem za nekaj ur dnevno. Koblarjeva 15. 10911-1

Služkinjo
za kuhinjska in vsa domača dela išče 3 članska rodbina. Naslov v vseh posl. Jutra. 10912-1

Službe išče

Beseda L 0.60, taksa 0.60 za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Dobra frizerka
išče službo za takoj ali po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra moč«. 10898-2

Pouk

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Klavirsko harmonika
in klavir poučuje gospa po hitri in uspešni metodi. — Pride tudi na dom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Vajenci (-ke)
Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Vajenca in šiviljo
za krznarsko obrt sprejme L. Rot, Ljubljana, Mestni trg 5. 10642-44

Prodam

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Umetnino, olje
slikarja Pobkiati-a prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 10889-6

Kozolca
trodelni in osemdelni, z lopo, na Viču prodam. — Naslov v vseh posl. Jutra 10641-6

Strešno lepenko
domačega izdelka, vse debelosti, dobavlja Jos. R. Puh, Ljubljana, Gradaška ulica 22. telefon 25-13. 113-6

Voziček za bolnika
le parkrat rabljen, naprodaj. Kajfež, Stari trg št. 28-I. 10907-6

Vsaka gospodinja
lahko hitro temeljito in poceni očisti vse madeže na oblekah edinole z »smacchiatore« ali čistimadež«. Zahtevajte v vseh trgovinah in drogerijah! Glavna zaloga: Petronafta, Ljubljana, Bleiweisova prej Tyrševa 35a. 10908-6

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Kupim

Beseda L 0.60, taksa 0.60 za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Miniaturno elektr. železnico
Märklin »O« kupim. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Märklin O«. 10703-7

Kovčeg
še star izdelek, usnjat ali drugačen, kupim. — Ponudbe z navedbo velikosti in cene pod šifro »Samo brezhiben« na ogl. odd. Jutra. 10892-7

Največ oglasov ima „JUTRO"
Inserirajte torej tudi Vi!

Oblačila

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Trenčkot
za srednjo postavo ugodno prodam. Ponudbe pod »Zelo dobro ohranjen« na ogl. odd. Jutra. 10904-13

Pohištvo

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Krasno spalnico
iz belega javorja, kompletno, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 10906-12

Spalnico
orehova imitacija, malo rabljeno, na novo lakirano, proda za polovično ceno: Pohištvo Gluhak, Florjanska 19. 10917-12

Elegantno spalnico
iz orehove korenine in drugo pohištvo proda pod ceno Pohištvo Gluhak vsled opustitve lokala. Florjanska 19. 10916-12

V najem

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Zobno ordinacijo
z opremljenim stanovanjem dam v najem ali prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 10909-17

Lokali

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Večji trgovski lokal
z nekaj skladišči iščem za takoj. Eventualno prevzamem inventar. — Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Trgovina 1942« 10914-19

Posest

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Lepo parcelo
po zelo nizki ceni prodam. — Ponudbe pod »50.000« na ogl. oddelek Jutra. 10895-20

Stanovanja išče

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Dvosobno stanovanje
išče dvočlanska družina za takoj ali pozneje. — Plačam 3 mesece naprej. Ponudbe pod »Čista« na ogl. odd. Jutra. 10890-21a

Dvosobno stanovanje
eventualno s kopalnico in po možnosti z vrtom išče tričlanska družina v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Oktober«. 10805-21a

Širite „JUTRO"

Sobo odda

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Opremljeno sobo
lepo, z lastnim posteljnim perilom, oddam mirni osebi. Naslov v vseh posl. Jutra.. 10897-23

Opremljeno sobo
se takoj odda. Židovska ulica 6-I. 10915-23

Sobo
z dvema posteljama, posebnim vhodom in brano oddam. Naslov v vseh poslov. Jutra. 10630-23

Živali

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prašiča
4 mesece star, za rejo, prodam. Gerbičeva ulica št. 64. 10893-27

Enajst koz
dobrih mlekaric poceni naprodaj v Trnovem, Karunova ulica št. 7. 10888-27

Izgubljeno

Zlato broško
sem izgubila v nedeljo 16. t. m. od 16—18 na cesti od Karmeličank na Selu do gostilne »Sedmica«. Ker je drag spomin, prosim najditelja, da jo vrne proti dobri nagradi v ogl. odd. Jutra. 10899-28

Izgubil sem
15. t. m. žepno uro v tivolskem drevoredu. — Najditelj naj jo odda proti nagradi v ogl. oddelku Jutra. 10903-28

Bela rokavica
usnjena, desna, se je izgubila na poti proti Vegovi ulici 2. Odda naj se tam v vinotoču. 10913-28

Obrt

Beseda L 0.60, taksa 0.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Za tvrdko Anton Kovačič,
splošno pečarstvo, se sprejemajo vsa naročila v restavraciji »Šestica« pri blagajničarki. Prosim stranke, da se poslužujejo tega naslova. 122-30

Informacije

Dobrim srcem
se priporoča velik revež, ki je brez vseh sredstev, brez obleke in perila, navezan zaradi bolezni zgolj na tujo pomoč. — Franc Bavdek, Wolfova 12, dvorišče. 10910-31

✝

Vsemogočnemu se je zdelo prav in je poklical k Sebi po kratkem in hudem trpljenju svojo verno in zvesto služabnico, ženo, sestro, sestrično, teto, gospo

KOJIČ MARIJO vdovo KOSMAČ
roj. LEBEN

Neizmerno potrti sporočamo to žalostno vest vsem sorodnikom- prijateljem in znancem.

Predrago pokojnico smo položili k večnemu počitku v nedeljo 16. t. m. ob štirih popoldne. Spremili smo jo iz hiše žalosti na pokopališče k Sv. Križu.

Slovesna sv. maša zadušnica je bila v ponedeljek 17. t. m. v cerkvi sv. Male Terezike na Kodeljevem, ki jo je pokojnica srčno ljubila.

Vsem, ki so darovali cvetje in prišli spremit blago pokojnico na njeni zadnji poti, srčna hvala.

Posebej hvala za skrb docentu dr. Matku, dr. Pavšiču, ki je storil vse, častitim sestram v Šlajmerjevem domu, ki so pokojnici lajšale zadnje ure, ter pevcem in pevkam Mladinskega doma, ki so se od pokojnice poslovili s pesmijo.

Vsem še enkrat prisrčna hvala!

LJUBLJANA, BOROVNICA, VRHNIKA, 17. avgusta 1942.

ŽALUJOČI MOŽ NIKO, BRAT FRANC IN OSTALO SORODSTVO.

Lep uspeh milanske policije

Dne 31. julija se je neki milanski trgovec oglasil v banki in dvignil 75.000 lir gotovine in nekaj bančnih nakazil za še mnogo večje vsote. Vse to bogastvo je zložil v aktovko in odšel.

A komaj je stopil na cesto in se začel ozirati za taksijem je stopil predenj simpatičen, eleganten, visok gospod z očali in ga opomnil, da ima na hrbtu velik oljnat madež. Neznanec je bil zelo ljubezniv in se mu je ponudil, da mu madež očisti. Medtem ko si je dal opravka ž njim, sta se kraj njiju ustavila še dva druga gospoda in spregovorila nekaj malo besed k dogodku, kakor je to že navada na cesti. Mimogrede sta še pomagala čistiti, bili so vsi trije v resnici od sile prijazni. Trgovec se je iznebil madeža in se zahvalil, a ko je nekaj trenutkov pozneje sedel v avto, je opazil, da se je med vso to nezgodo — znebil tudi bogastva, ki ga je nosil s seboj. Ko je v avtomobilu pogledal aktovko, se mu je zazdela nekam tuja, a ko jo je odprl, je našel v njej samo makulaturni papir. Vsi trije neznanci, ki so mu pred banko pomagali čistiti navidezni madež, so bili domenjeni lopovi, ki so ga z resnično izvirnim trikom oropali težkih tisočakov. Medtem ko so si dajali opravka z madežem na njegovem hrbtu, mu je eden izmed njih za trenutek podržal aktovko, potem pa mu je v zameno vrnil svojo, njegovi na las podobno aktovko z ničvrednim papirjem.

Trgovec, je vso reč, razume se, takoj javil policiji in v sredo zjutraj je policija aretirala vse tri. Trojico je vodil že večkrat kaznovani 45-letni Alessandro Sartori, ž njim pa sta bila dva tovariša v starosti 58 in 64 let. Ko je policija pri Sartoriju napravila hišno preiskavo, je našla več aktovk, napolnjenih z makulaturnim papirjem, pripravljenih za nove pustolovščine.

Nekaj drobiža

V Poznanju so se merili nemški in hrvatski amaterski boksarji. Nemci so zmagali s precejšnjo premočjo v vseh kategorijah z 12:4 točkam. Edino zmago je spravil za hrvaške borce Maglica

Oglasi v »Jutru« imajo vedno uspeh!

✝

Neizprosna usoda nam je iztrgala iz naše srede našega predobrega očeta, starega očeta, brata in strica, gospoda

Hinko Richter-ja star.

Na zadnji poti ga bomo spremili v torek 18. t. m. ob 3. uri popoldne z žal. kapele sv. Nikolaja na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, KAMNIK, 17. avgusta 1942.

HINKO, MIRKO, ING. JOŽE, RIHARD, sinovi; MILKA roj. ŠPELETIČ, ANICA roj. MIHEVC, snahi; IVANKA, ANGELA, sestri; JANČEK in METKA, vnučka in ostalo sorodstvo.

H. de Vere Stacpoole: 2

OTOK BISEROV

Roman

Gornji rob sonca se je bil ta čas skril za obzorjem, in v trenutnem somraku, ki nastopi, preden se vžgo zvezde na nebu, je Floyd zagledal v veliki daljavi šalupo z razpetim jadrom. Potem je prišla noč, in ob zori šalupe ni bilo več videti.

Ko se je drugi dan svoje zapuščenosti prebudil iz spanja, je Floyd znova razločno videl vse te slike; do prejšnjega večera ni bil zatisnil oči, a zdaj je čutil, da so se mu bili možgani vrnili v normalno stanje; spanec ga je bil okrepčal, in tako je imel spet jasen pogled na minule dogodke in na svoj sedanji položaj.

Čoln je imel jambor in majhno jadro, ki je zdaj ohlapno viselo nizdol in nalahno plahutalo v toplem, stalnem vetru.

Spravil se je na noge, se oprijel jambora, da bi ohranil ravnotežje, in spustil oči po vodni širjavi. Vse štiri strani obzorja so plamenele v soncu, a nikjer v bleščeči sinjini ni bilo videti ne jadra ne ptičjih kril: povsod zgolj neskončno nebo in neskončno vodovje, oblito z živo svetlobo velikega, zlatega sonca.

Ko se je razgledal na vse strani, se je Floyd vrnil na svoj prvotni prostor v zadnjem koncu čolna ter pojedel za zajtrk kos prepečenca in nekaj mesa iz škatle, ki jo je z nožem srečno odprl. Nato si je prižgal pipo, preložil sedež v zadnji konec in prijel za krmilo. Smer je bila postranska stvar, kajti Avstralija in Kitajska sta ležali daleč na zahodu, vsa ameriška celina na vzhodu, Spodnji arhipelag na jugu, upanje, da naleti na kak otok, pa je bilo povsod enako.

In tako je razpel jadro ter se priporočil Bogu.

II.

Otok.

Eno uro pred poldnevom je Floyd izpustil krmilo, vstal, se oprijel jambora in pogledal okrog sebe. Nato si je zasenčil oči z roko ter jih uprl naravnost v smeri kljuna. Tam se mu je zdelo obzorje pretrgano in nebo je bilo točno nad tistim krajem čudno bledo in svetlo. Ker je bil že večkrat videl košček neba v tisti značilni bledini, si je precej mislil, da mora biti to odsev lagune kakega koravdnega otočka.

Ob tem pogledu mu je takoj pot orosil dlani: sedel je nazaj h krmilu in plul naprej.

Čoln je delal kake tri vozle na uro, in Floyd je računal, da do otoka ne more biti dalj kot deset milj. Če bi ga iznenada zajel vihar, kakor se rado zgodi na Pacifiku, bi ga utegnil, ako že ne potopiti pa vsaj zanesti daleč od kopne zemlje, ki jo je imel pred seboj. Toda veter je ostal zmerom enak, o kakem viharju ni bilo duha ne sluha, in ko je mladi človek spet pogledal na obzorje, je videl vrhove palm, ki so štrleli nad vodo, in... kaj je bilo to... pa menda ne ladja?

Res: nedaleč od palm so se poševno odražali na nebu jambori neke ladje. Morala je biti ponesrečen brod. Ko se je Floyd čez eno uro znova vzdignil s klopi, je že lahko dobro razločil lego kopnine.

Otok je bil zgolj velikanski koravdni obroč, ki je obdajal — kakor je pozneje dognal — miljo široko laguno; vendar ni bil raven, kajti tu pa tam se je dvigal v velikih skalnatih gmotah, pokritih s palmami ter artovimi in hotovimi drevesi. Nedaleč od vrzeli v čereh, proti kateri je zdaj Floyd krmaril, je ležala docela na suhi koravdni skali pohabljena dvestotonska jadrnica.

Čeprav je bilo morje mirno, je okrog čeri vendar kipel odboj. Slišati je bilo kakor bučanje orgel, in dasi se je napev te godbe dvigal in padal, utihnil ni nikoli; bil je pesem, ki se je iz veka v vek razlegala okrog koravdnega otočka. Ko je nato zaplul med čeri in se je odprla pred njim laguna, je postalo bučanje odboja nekoliko tišje, in čoln se je nehal zibati sem ter tja.

Pred njim se je razgrinjala velika sinja ploskev, mirna kakor jezero poleti; breg, ki ga je obdajal, je kazal široke plaže iz belega koravdnega peska in velike omote zelenja: gruče dreves, po večini palm, rahlo se zibajočih v topli sapi, ki je njeno dihanje tvorilo na prostrani laguni vijoličasta polja.

Bolj nenavaden kraj si je bilo težko zamisliti na svetu.

Floyd se je ozrl na okrog po peščini, si zasenčil oči, da bi bolje videl, nato pa okrenil čoln na levo.

Daleč tam na obali je v vetru nekaj drhtelo: bilo je platno preprostega šotora, pred katerim je stala moška postava in mahala z roko; zraven moškega je ždela na pesku, druga, manjša postava, ki jo je bilo težko razločiti.

Floyd je takoj spravil ti dve postavi v zvezo z razbitino jadrnice: očitno sta bili ostanek ponesrečene posadke. Ko se je nekoliko približal, je že jasneje razločil moškega v dvomljivo beli obleki. V postavi na pesku je spoznal dekle: malone takisto rjava kakor moški, je sedela z rokami sklenjenimi okrog kolen.

Mladi človek je podrl jambor in prijel za vesla. Še minuto, pa je hrbtica čolna zaškripala na pesku, in Floyd je skočil na breg, da ga potegne na suho.

Preden sta izpregovorila besedo, sta moža zavlekla čoln tako daleč od vode, da ga plima ni mogla odnesti. Lahko je bilo spoznati, da sta oba mornarja.

»Tako bo dobro,« je rekel bradati mož v beli obleki. »Kaj vraga vas je prineslo semkaj?«

Floyd mu je položil obe roki na rame.

»Bog nebeški!« je dejal. »Nisem mislil, da bom še kdaj videl živo bitje!...

»Torej se vam je ladja potopila?«

»Da, ogenj jo je uničil. Ime ji je bilo ‚Cormorant'; plula je iz San Francisca v Papitong. Alkohol pa ogenj...«

Tedajci je premolknil. Pogledal je bil dekle, ki se je bilo nekoliko premaknilo; zdaj je strmelo vanj z očmi, v katerih ni bilo ne posebnega zanimanja ne kdovekaj vznemirjenosti; s širokimi očmi človeka, ki opazuje plamen ognja ali predmet v veliki daljavi.

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.